



Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

Vol. 8 K 45



BK 45.

*Wodew. Brood voor J. van Fondalen.
1655.*



Digitized by www.ub.nl 01 1231 5908 UB AMSTERDAM

V. 10. 8K 95

Goden-Brood

Voor den Man die sich noemt

I. van V O N D E L E N

VOORLOOPER,

Overwegende den Sin ende Inhoud vande

VOORREDEN

gestelt voor de

P S A L M E N D A V I D S,

Gerijmt door

I A C O B W E S T E R B A E N

*Ridder, Heere van Brandwijk,
Gijbland, &c.*



In 's G R A V E N - H A G E,

By *ANTONY TONGERLOO*, Boeckverkooper woonende
inde Veen-straet inde Thiengeboden, 1655.

V. 1. 4. 56 21. 267

1881-1882

1881-1882

LONDON

NO. 10, BROADWAY

NEW YORK

1881-1882

1881-1882

1881-1882

1881-1882

1881-1882

1881-1882

1881-1882



1881-1882

1881-1882

VOORLOOPER.



Ze dat op zyt moet ich niet anders soude ich u
 aenspreken met sodanigen naem of tijtel als u
 mochten coehomen / ende sulst derhalven het u
 niet te belgen hebben so ich u na uwe verbiens-
 se niet en handele. Het heeft u gelieft idwen
 noem onbekent te houden ende met de Herten
 in het duyster te bliegen / die by den bagh ende
 als men se soude kunnen sien haer stil en verbou-
 gen houde / en by nacht en by den doncker stont
 zyn en in de lucht ende op de gebels en daken
 heffen en hassen als honden ende allen vogelen
 schijnen meester te zyn : Maer of ich het woere
 of niet / daer is my niet aengelegen. Alden Brief is ondertepchent I. A. S.
 ende op den Epstel van dit gedruchte boecken noemt ghy u selfs I. van Vonde-
 len Voorlooper. Ich dencke dat hier een douchsant is ende dat het moet we-
 sen Vondelens , anders moft ghy I. van Vondelen selver zyn ende dat accoz-
 deert niet met uwe ondertepchenigh / want die soude dan moeten wesen
 I. V. V. Ich sal u dan nemen hoor I. van Vondelens Voorlooper om hlaer
 duystich te sprecken. Maer die sich pemaunds Voorlooper seft te wesen / be-
 hoorz van den gemeen woens Voorlooper hy is / eenige last of ozde te hebben /
 of ten minsten met sijne kennisse sulc te doen : ewenwel geloobe ich niet dat de
 Heere Boudel hier van enige kennisse heeft / ich laet staen dat sijne E. u ee-
 nige Commissie of brieven van Credentie (soo men die noemt) gegeven heeft
 om oen dier wden onbekenten ende versierden Heer ende sijne Ed. pets van
 my te seggen / of te schrijven tegen de Voor-reden mijner Psalmen. Sijne
 E. is daer om niet gelegen / ende daer hem mocht aengelegen zyn / en hy pets
 tegen my mocht hebben / daer soude hy sulche stramme Voorloopers / die eers
 achterlooper (soo de Wep-lyp seggen) quist sijn / niet van doen hebben. Non
 tali auxilio , neque defensoribus istis. Ghy heeft selver by wat better pen.
 Sijne Hof-kamman / Harpocenen / en andere gedichten daer hy die van thoe
 gesint heyd niet gehandelt heeft als of hy noch niet sijn genoech waren / geben
 daer van ghywoerthsame moeden. Doch sie ich op den hoogheden Epstel dat
 het soude gedrucht sijn te Amsterdams / als of men niet en wist waer dat inden
 Haaghe de Voortberkoper woonst die het heeft laten drucken / ende waer
 den Drucker aldaer woonst die het gedrucht heeft. Ich salc ewenwel hier
 verzwijgen ende men magh dit leugente ober het hoost sien : Maer men
 liege op een ander tijt behoefstigh ende gedanche almen seft Gedre-
 e Am-

t'Amsterdam in't Jaer ons Heeren 1655. dat het lieghen onsen Heere so on-
aengenaem is in het Jaer 1655. als in boozgaende Jaeren / ende dat het be-
ter waer zynen naem daer niet onder te menghen. **Maer dus zijn gelyck-
heptes om quansups niet ondeckt te werden.** So blycht / Voorlooper, dat
den tytel selfs hier niet sonder ontwaerheyt is. Ghy hadder wel mogen by set-
ten in de Kalverstraet in't Ossen-hoofst. **Ich slae een blaedtjen om.**

Het hoofst van desen vlyef-ich seggh niet udi hoofst / Voorlooper / is on-
ghesloten ende de Inlepdinge hanght aen een als ongebonde beseren / ende ick
en thogsele niet of den leser / die kennisse heeft hoe een reden moet aen-
kanderen ghevoeght werden in sprecken of in schryden / dat zy slot en sin
hebbe / sal mede niet my soo boozdeelen / ende sal op meer plaetsen niet
kunnen upbinden hoe bestes Boozloopers vlyef aen maekanderen hanght.
**Dit overgheslaghen / ende komende tot het gheene dat my raecht heb ick goed
ghebonden / Voorlooper, u / die soo kleine kennisse van secken ende udi
neus mogghelijck niet eens ghestercken hebt in de schryften der gheener daer
ghy dus booz pbert / wat naeder te onderrichten.** Ghy loopt by wat doen
toe ende den rechten weggh bespden / ende soude wel / waer het mogghelijck / in
thoe stooten ghelijck raacken. **Ich seggh onderrichten:** want ick soude u
meer waerdigh datmen medelijden niet soo een blinden vercaer hebbe / als
datmen sich aen u soore / hoewel ick ghelobe dat onder het onderstant al by
wat quaedwillighepde gemenght is.

Ghy seght pag. 4. (die abusivelijck so ghetepkent staet / want die boozhee-
den gaet is ghetepkent num. 1. of kan den **Wucher** of ghy gheen boer tel-
len?) dat ghy sonder indignatie de gheene niet kunt aenlien die haer selven
laeren voorstaen ende publikelijk haeren roem daer af draeghen, 't werck
van de Psalmen sodanigh te hebben gemaniceert (ghy heft segghen of moest
segghen gemaniceert) dat het gheene zy daer toe ghedaen souden hebben het
waerdighste soude zyn, ende dat zy haer selven, *quod sultorum est quos gloria
vexat inanis*, niet alleen en prylen maer andere openbaerlyck nylacchen en
bespotten. Met wat drift de sodanighe ontrent dit Heylighdom ghedreven
werden moghen zy weten, maer my dunckt dat borghen zints en past den
yver van andere ten toone te stellen. **Dit / soo in't groet ende in't ghene-
rael ghesepdt / wordt u toeghestaen / maer of het van u op my in't particulier
niet reden werd geappliceert ende of het waer is dat ghy boorders seght dat
het my ghelieft heeft vry wat odieuselyck het selve te doen ten respecte van
verscheyde goede, gequalificeerde eereycke Zelen, dat sullen wy wat nae-
der insien ende overhoeghen tot ude onderrichtinghe ende ondockinghe u-
der lasteringen die mijne Boozreden niet en verlaet of niet berstaen en lost /
of kunt / dooz dien wy niet een groot boozdoel sijn ingenomen. Die dooz groe-
ne / geele / of blaende glaesfen sien / dien dunckt het al groen / geel / of blaende
te zyn waer sien. De hoortige lippen die hare tonge met de galle is over-
sneyt / boozdeelen het alles bitter te wesen wat over haer tonge gaet.**

Van't gheene ghy my aldus byten waerheyt. **laft, locht, seght ghy aen
uuden gheboozdeelen ende ghewerighen Heer zyn Ed. uw oordeel (ude laste-
rin-**

ringhen moett ghy segghen) gaerne sult mede deylen, behalven dat de selve uyt het ghenē hier bevooren is ter nedergheselt ghenoeghsaem kan bespoo- ren: dat u myne Prefatie niet en greyt. Dese zijne Ed. sal wonderlijck wel ghe dient zijn met het Oordeel van sulcken man die zijne memorie soo kleyn heeft dat hy op het tweede blad al berouwen heeft wat hy op het eerste gheschreven heeft / of niet. Waer doch hebt ghy bevooren ter nedergheselt waer uyt zyne Ed. kan bespeuren dat myne prefatie u niet en greyt? Ick kan her niet binden / ende sie niet anders als dat ghy in het beginsel van desen uwen brief seght dat ghy niet so seer myne Psalmen als wel de Voorreden van dien geresolveert hadde zyns Ed. toe te leynden, ten eynde de selve benevens u (dese manier van sproken / Voorlooper, is tegen de betamelijckheyt en beleeftheyt) en alle Liefhebbers so van dat werck so't bysonder als van de rymkonst in't gemeyn zyn oordeel over sodanighen beginsel van sodaynighen werck (hoe hanght dit aen een / wat is het te segghen?) eens soude ghelieven te uyten. Is hier voor zyne Ed. ghenoeghsaem in te bespeuren dat myne prefatie u niet en greyt. Ghy seght haer anders niet als van de selve aen syne Ed. roe te senden op dat hy syn oordeel uyte. Dat gy my desen brief toe sond om mijn oordeel daer ovet te uyten soude ick daer uyt genochsaem bespeuren dat uwen brief u niet en greyt? Ick gheloobe / Voorlooper / dat uwe memo- rie dooz den grooten haest in't loopen u is ontloopen / ende dat uwe byf sin- nen alle dize mede op de loop waeren.

Het eerste, seght ghy / dat ghy in myn werck vindt te culperen is den Ty- tel. Ghy slacht de ongaelijcke mans / dien het alles in hups in de weegh is / ende selvs haeren doet aen den dozzel stroom. Ghy seght dat ick segg Davids Psalmen. Waer / Voorlooper, hebben andere booz my niet soo ghe- daen? In mijn Fransch Psalmboeck ende achter mijn Francken Spel / die te Geneeden gedrukt is / staet Les CL. Pseaumes de David. Mijn Psalm- boeck van Dathenus ende van de Heere van St. Aldegonde seyt Psalmen Da- vids. De Heer J. de Bume op den titel sijner Psalmen / soo die hy hem booz de eerste maal sijn uitgegeven in den Jare 1644. seyt de CL. Davids Psal- men / ende booz zijne Psalmen soo die nae haere beranderinghe ende aflectun- ghe (soo ick sijn's Afschbaerheyt's eyghen moost gheschuycken mach) sijn uit- behouven in den Jare 1650. staet Davids Psalmen. Dooz de Psalmen vande Heere Boep staet Psalmen Davids. Dooz de Psalmen van D. Kebius staet de CL. Psalmen Davids. De exempel ende boozgangh sulcker Mannen kunnen my die niet bezopen booz uwe galle? Of hebt ghy soo dom in't booz- loopen gheweest dat ghy dat niet en hebt ghesien? So doende betoont ghy dat ick wel mocht segghen dat ghy u neus niet eens ghestercken hebt in het werck der gheenen daer ghy dus booz weert. Want dit behoode ghy immer ten eersten ghebonden te hebben sonder diep ofte verre daer in te treden. Wat reden isst nu om in my te deschuldighen 't gheens ghy in andere lijd ende toe- staet?

Ghy seght u niet te kunnen inbeelden dat het eenigh slof heeft dat den Nederdyschen in Rym stelder soo grooten Heers en Mans werck in

contrapofitie van beyders zyds qualiteyten de zyne fonde moeten extenderen met een ecetera, ende de andere vergeten: ende ick / Voorlooper, kan niet inbeelden dat / in dien u hooft eenigh frot hadde ende u hert een vouchte byers der Chriftelijke Liefde / ghy seggen foud dat ick opt in den fin gehade of ghetoynt hebbe eenighe contrapofitie van beyde zyds qualiteyten te maectken. **Iae / seght ghy /** ghy extendeert uwe qualiteyten ende vergheet de andere. **Vergheet ickse om dat ghy die niet en fiet staen op den Cytel /** foo hebbende die doopnende mannen / die nochtans goede gequalificeerde ende berlicke Zielen van u ghenoemt werden / oock vergheeten. **Voorlooper, de- wyle ghy sulcken man zyt dat ghy u bequaem kent om uw oordeel ober mijne Doorzeden den unen gefabriceerden Heer medere deylen ;** foo behoorde ghy die ten minften met opdacht ghelesen te hebben / ende fo ghy dat ghedaen had fo soud ghy in het beginfel van dien woel ghelesen hebben / daer het beter te pas quam als op den Cytel / **dat ick op de vierde ende vijfde reghel seggie de Psalmen van den Konincklike Propheet David. Ghelooft /** Voorlooper, daer ick niet eerbietinghe ende respect te spreken hebbe / **dat ick my haer laet aanghelegen zyn sulcke te doen ende niet te vergheeten :** dat oock de Maesteyt / Hoogheyt ende aenferlijchheit van Koninghen / Princen / Staten / Magiftraten / ende der geheet die in macht ghestelt zyn by my altyd in grooter maete zyn / ghelijck ons dat beloft werd / **om datter gheen macht is als van God /** ende dat ick / mijne laeghe ende gheringe conditie ten aenften van sulche groote Personen kennende / noyt van eenighe contrapofitie van myne qualiteyten met foo grooten Heer ende Man ghehoornet heb / **ende dat ick woel weet dat die daer van foo veel verfscheiden als ghy verfscheekt van een Wijs man. En waer in bestaet doch dese extensie daer ghy so haetelijck van spreekt met een heelen uytfcheyden ecetera (daer sy nochtans op den Cytel niet anders staet als &c.) om uwe vleitige ende spannen-aert / die denkt weten te fuppen daer de Zeden liefelijcken honigh uythaelt / te tonnen !** Op den Cytel van mijn Psalmenboeck staet door Iacob Westerbaen Ridder Heer van Brandwijck en Gybland &c. **Mijnen naem staet hier fonder voorgeende qualiteyt van Meester, Dominus, Doctor of Heer, maer eerboudich Iacob Westerbaen, ghelijck ick my die noch soo waerde niet en schaams noch behoede te schaemen /** verbende dooy Godes ghenaede mijneoogen onder eerlijcke lippen laeten sien ende by doegh ober een meect te anderen / **ende behoefde niet de Hyten niet te vlegghen :** Ende dooy de Psalmen van mijn Heer de Damae fo die eerst uytgeden sijn staet Mr. Ian de Brune: ende dooy de Psalmen van den Heer Doop staet dooy Mr. Cornelis Boey: dooy de Psalmen van den Heere de Reutins staet dooy D. Iacobum Reutins. **Wes tonnen hebben haeren naem niet eerboudich ghestelt /** maer hebben die behaert mer den tynd van Meester / Dominus of Doctor. **Op hebben oock niet quadijck gedaen. Ick heb het niet ghedaen hoewel het my by stand /** hebbende die tijcken in mijne Jonckheit al mede verkrepen / **ende of ghy en andere het niet mochten komen te geloven /** gafmen my daer bezegelde brieven af. **Het gheen in desen naem volghet is Ridder, Heer van Brandwijck ende Gybland &c. Op den Cytel van**

van het **Psalmboeck** van de **Heer van St. Aldegonde** / so ick het hebbe / staer
 (nae **Philips van Marnix**) **Heer van St. Aldegonde** ; ende in dien daer onder
 noch pets anders **uwerse** **geloofteert** hebben / **gelyck** onder **Brandburgchen**
Christen daer / **dat ghy** **des zyne** **Ed.** **qualich** **af** **menen** **so** **hy** **hadde** **gheseyde**
Heer van St. Aldegonde **&c.** **Wat** **Mr.** **Jan** **de** **Woune** **op** **den** **Tijdel** **zijner**
eerster **Psalmen** **saet** **Secretaris** **van** **de** **Ed.** **Mogende** **Hoeren** **Staten** 's **Landes**
ende **Graefscheyds** **van** **Zeeland**. **Wate** **hy** **doornicks** **qualich** **in** **uoen** **sin** **&**
Ende **de** **alldienop** **den** **Tijdel** **van** **zjine** **moede** **Psalmen** **(die** **zjine** **II.** **sept** **nae**
veel **leckery** **en** **afleckinge** **tot** **een** **ander** **schepel** **uyt** **ghedegen** **te** **zyn** , **so** **dat**
het **nu** **ghesit** **beerlomp** **meer** **en** **was** / **die** **ghy** **secht** **pag.** **10.** **dat** **anderints** ,
of **eer** **so** **gelicht** **zyn** / **onbeschoft** **ende** **sonder** **oogen** **gheworpen** **werden**) **nae**
Mr. **Jan** **de** **Woune** **ghesoen** **hadde** / **als** **die** **uyt** **namen** **in** **het** **Jaer** **1650** ,
Pensionaris **van** **de** **Ed.** **Mog.** **Heeren** **Staten** **van** **Zeeland** **sonde** **daer** **in** **pets**
te **bescrijpen** **zjine** **ghedeeft** ? **Op** **den** **Tijdel** **van** **de** **Psalmen** **gerijne** **ende** **hoop**
desen **vergegeven** **door** **de** **Heere** **Woep** / **saet** **na** **Mr.** **Conraet** **Woep** / **Advocaet**
voor **den** **Hove** **van** **Holland**. **Wat** **was** **des** **zjine** **waerdighe** **qualiteyt** .
Hebt **ghy** **daer** **pets** **teghen** / **Voerlooper** , **dat** **zjine** **E.** **die** **doornicks** **daer** **hy**
beghebt ? **Ende** **tidden** **zjine** **E.** **(gelyck** **hy** **laet** **zjine** **Tijdel** **ghesit** **heeft** **hoop**
zjine **beheerschen** **(Thomas** **de** **Woune**) **op** **den** **Tijdel** **zjiner** **Psalmen** / **alste**
in **op** **een** **uwoede** **ende** **ghesit** **beraender** **salen** **in** **den** **douch** **uwoen** / **uyt** **Mr.**
Conraet **Woep** **saet** **Advocaet** **Fiscael** **ende** **Procureur** **Gener.** **over** **Holland** ,
Zeeland , **en** **West** - **Vriessland** **stelt** **op** **den** **van** **de** **Heere** **Woep** **seppen** **dat** **hy** **zjine**
qualiteyten **extendeerde** **ende** **de** **qualiteyten** **vergt** **van** **soo** **groeten** **Heer** **ende**
du **man** , **so** **hy** **zjine** **Psalm** - **werck** **hittende** **Psalmen** **Dauids** **als** **hoop** **heeren** /
ende **secht** **ghy** **waerom** **so** **secken** **dat** **ghy** **werck** **beheerde** **was** **uyt** **hovaerdye**
ende **om** **met** **zjine** **nieuwe** **klederen** **te** **proncken** , **gelyck** **op** **den** **nu** **berst** **sepp**
ghy **dat** **ghy** **niet** **en** **kan** **oordeelen** **of** **myn** **gantsche** **werck** **is** **beheerd** **uyt**
hovaerdye **ende** **om** **met** **myn** **vloeyentheyd** **te** **proncken** ? **Do** **oordeel** / **Voer**
looper , **is** **hoop** **seer** / **ende** **ghy** **so** **secht** **uyt** **daer** **het** **ghene** **dat** **ghy** **(gheloof**
ten) **al** **beraender** **had** **eer** **ghy** **kenisse** **van** **salen** **had** . **Doch** **oordeel** **ghy** **van**
mijn **ghemoed** **dat** **u** **niet** **toe** **en** **staer** **ende** **doer** **God** **alleen** **het** **oordeel** **van** **toe**
komme / **die** **de** **betten** **ende** **ghedachten** **der** **menschen** **hent** **ende** **hoop** **uwoen** **oor**
deel **ghy** **siet** **hebben** **sijns** **te** **berchijnen** / **die** **nu** **so** **lijchbaerdigh** **en** **ander** **ber**
soorden . **Hebt** **ghy** **het** **supere** **Gheloue** / **betownt** **het** **door** **de** **Liefde** . **Of** **ghy**
het **gheloue** **soo** **groet** **had** **dat** **ghy** **beghen** **berfette** / **ende** **soo** **ghede** **lofs**
de **niet** **en** **hebt** **soo** **zjine** **uytens** . **Siet** **ghy** **als** **ghy** **op** **den** **Tijdel** **van** **de** **ber**
holpen **Psalmen** **van** **Dauiden** **door** **D.** **Jacobus** **Belius** **saet** / **dat** **hy** **recht**
stippelich **geset** **hebbende** **de** **CL.** **Psalmen** **Dauids** , **nae** **zjine** **naem** **vet** **zjine**
qualiteyt **van** **zjine** **Regent** **van** 'r **Collegie** **der** **Heyliger** **Theologie** **tot** **Leyden** ,
seppen **dat** **hy** **een** **congruente** **waerck** **van** **weder** **zjide** **qualiteyten** **ende**
pronck **met** **zjine** **Tijdel** **van** **Regent** **te** **beset** **van** **een** **Collegie** **der** **Heyliger**
Theologie **tot** **Leyden** **van** **omstent** **van** **so** **groeten** **Heer** **ende** **Man** **die** **Houing**
en **Regent** **was** **van** **so** **groot** **ende** **verstandighen** **Rijck** **ende** **Gods** **opder**
hoeren **douch** ? **Siet** **dit** **alre** **in** **desen** **man** **hoop** **hovaerdye** **van** **u** **uwoen**
breten

hoeden hoerden / gheleick ghy my doet. Voorlooper / die my van onrecht
 hemmen betrouwe ick dat my van hoochde niet en sullen beschuldighen / en
 de hoeden loef dat ick van mijne rymbroecchen alrijdt wederigh heb gheboelt /
 noch niet myne bloepershepd / soo ghy segt / en proesche / gelick ick in my sel-
 den noyt rebelen heb gebonden om my te derben aen maectigen / geen remant
 tot mynien lof daer van mocht gezept of gheschreben hebben: Maer wat te-
 wijls hebt ghy haer geene daer ghy my dus mede beschuldicht? Dit is / segt
 ghy / soo veelt te klaerder uyt de heele preface af te nemen / als wanneer by
 andere verwoepende niet voor en kan gehad hebben als sich selven te prylen
 Andere te beclawpen of te lasteren / dat ghy seght voor een groot ghedeelte
 myn ooghemerk geweest te zyn om my selven te prylen heb ick niet hoer ge-
 had. Maer / Voorlooper / die daer segghen dat haere Psalmen nu soodae-
 nigh hermaecht sijn datter ter wereld niet op te seggen valt / ende dat sy han-
 ders Rijckdaders misken configureren of woerden / misst dat ick van gelicken
 doe / ende dat sy her willen verbliben aen drie Contra-remonstrantsche ende drie
 Remonstrantsche Predicanten of haer of mijn Psalm-werck beter is / hebben
 die niet by een goed geboelen van haer eygen selven ende gelijck dat niet nae
 sich selven te prylen? Doe my dit booz quam (den man en plaets sijngh ick)
 heb ick geseyt dat ick dit werck niet had voogghenomen om met remant om-
 eer of prylen te haupen / ende datmen aen den Heere / die sulche propositien
 noch in de broesleden waercke ober een maectijde woerde / by machte segghen
 dat ick her sijne C. oeren gewonnen gaf. Dit is inmens geen prylen noch
 hoochde daer ghy my van beschuldicht. Hoe dat ick tot het dichtren der
 Psalmen ben gekomen heb ick in mijne Woerden geseyt en waerom ick noch
 het aengedangen werck hadde voltrocken. Ich heb aldaer geseyt dat gelijck
 andere sich daer in hadden gheoefen / ick dat werck mede hadde begonnen.
 Oock heb ick daer by gheseydt dat ick verder daer in komende meer swaer-
 heyd daer in sacht als ick / om het selve te doen my machtigh kende. Dat
 hoochde is hier uyt te spraken? Oock heb ick geseyt dat mijn ooghemerk
 niet en was / dat myne oersucht oock soq verremiet en ginga / de Ker-
 ke in te kryghen / dat ick het had ghedaen voor myn eyghen ghebruyck /
 dat ick het half verlaren werck oock door sommigher goeder vrienden ver-
 soeck weder in handen had ghenomen ende nae dat het ten eynde ghe-
 bracht was den goed gunstighen Leser ende Sangher mede daylde / haer ver-
 soeckende tonbessen te willen nemen / in dien zy daer niet en vonden / gheest
 daer in verysicht werd. Ich heb my / noch myn werck ghezeelen / niemand
 hoest het te hoopen of te ghebruycken / of by en wille / ende wat aengaet dat ick
 andere verwoepe ende voor heb gehad andere te lasteren / daer van sal ick mine
 verblinde oogen wat oudwastieren / als ick met u hoome tot die Mannen daer
 ghy seght dat ick sulck aengedaen heb. Maer eer ghy daer toekomt / hebt
 ghy het al weer op de Cytel geladen / dat ick vermaeck heb gehad die ghe-
 renselick met den simpelen David te vergelijken / ende den Ridder leyt u doe
 per ober dweren in't hooft / so dat ghy seght dat om dat ick my in dien Tytel
 behaegh ghy my voortaelen Ridder sult noemen. Wel / Voorlooper / hoe
 kunt

kannt ghy het bedencken ende waer zyt ghy een aerdygh en geestigh man! **Maer** waer niet hoert ghy dat ick my in dien tytcl behaegde? Is 't om dat ghy die op den **Tytcl** van mijn **Psalm-boeck** siet staet? Staet hy ergens meer? hebben andere dat niet mede gedaen ende kunnen die dat doen sonder dan u beschnidicht te worden van sich in dien tytcl te behaegen/ waerom staet het my oock niet by sulc te doen sonder dan u beschuldicht te werden dat ick my daer in behaegde? heeft mijn **Heer Carz** niet soo gedaen? sijne **Ed.** heeft my onlanck bereert met een exemplaer van sijne wercken die nu in folio zijn uptgekomen met desen **Tytcl**: Alle de Wercken, soo oude als nieuwe, van den Heere Jacob Carz, Ridder, **Oud-raed-Pensionaris** van Holland. **De Heer** van **Zuylichem** heeft in den jaer 1624. voormael noch jongh ende geen **Heer** van **Zuylichem** wesen/ uptgegeven sijne **Oria**, **Ledige Uyren**, met desen tytcl / **Constantini Hugeny Equitis OTIA**, **Ledige Uyren** van **Constantyn Huygens** Ridder. **Maer** maects gewonden sijnde **Heer** van **Zuylichem** heeft sijne **Ed.** als het pas gaf dien tytcl geboert met een &c. **Siet** sijne **Momenta de Valtoria** gelijk die booz desen ende nu in dit Jaer booz de tweedemael sijn uptgegeven: ghy sult sien dat **Mercurius** in zijn **Maersje** boert of te koop draeght **Constantini Hugeny**, **Equitis**, **Toparchæ Zuylichem** &c. en op den **Tytcl** der selvdigher **Momenta** siet ghy sijne tytclen noch meer geertendeert sien. **Dit** sijn immers **Wijse/berstandighe** ende **wptnemende** **Maannen**/ende die hebben in hare ghelegghentheyden op den **Tytcl** van haere wercken den **Tytcl** van **Ridder** willen doeren. **Desen** sijn onse **Lands-luyden** ende **inheemsche**: **huytens** lands sonde ick u bescreyden kunnen noemen waer 't noodigh ende so de saecke selfs niet en sprack. **Als** ghy nu siet dat de woornemende **Heeren** sich **Ridders** noemen op de **Tytels** van hare **Schryften** / sult ghy dan haer mede beschuldighen dat zy haer in dien **Tytcl** behagen? ende so ghy **peys** tegen haer mocht hebben of tegen haer quaemt te schryven/ de selve **spots** gelijcs de **Ridders** noemen? **Of** sal dat van u in haer booz goet opgenomen werden ende in my beschuldigt als of ick my in dien tytcl behaegde? **Wp** hebben alle 't eene en 't selve gedaen: den naem van **Ridder** geboert op den tytcl onser **Schryften**. **Maer**/ **Voorlooper**, om wat rede? of waerom leyt u den tytcl van **Ridder** so **dwers** in 't herte? moogt op geen eer of **huytster tijden**? **Slacht** ghy de **kalhoense** haeren die geen **schoon roop** en moeghen **zwaen** en **schpeutwen** en **bulderen** op haere maniere / ende willen den **gherten** te **lijf** die het haer **bertoonen**? **Sijt** ghy van den aert der **Buffels** die gheen **purpet** noch **scharlaecken** moeghen **lijden** / ende daer dooz **helligh** ende **bertwoed** worden ende op den **menschen** afkomen om haer te **beschuldighen**? **Bubali purpurae essentur.** **Hoe** hanght dit oock aen een / **Voorlooper**, dat ghy segt te sien dat ick my in dien tytcl behaegde, **daer** ghy **ses** **reghels** te **booren** seght dat in allen gevalle als ick vermaeck hadde myne tytclen so **opereuselic** met den **simpeken David** te **verghelljcken**? **Het** stont daer dan **noch** niet **dast** dat ick daer in **bermaeck** hadde / ende so **wepnigh** **regelen** daer nae seght ghy dat ghy 't **saeght** dat ick my daer in behaeghde. **Had** ghy doe meer **reden** als **soo** onlanck te **booren**? **Maer** ghy **indien** **hooren** **tijd** soo **verlicht** dat ghy het **saeght**? **Ick** soude eer **ghelohen** dat / **hoe** ghy **langher** **loopt** / **hoe** ghy **blinder** **worden** sult /

ende dat ghy u selven noch wel de kop in loopen sult. **Ick** soude herffens segghen / soo ghyse had. **Ghy** zeght dat ick ten minsten daer by had behoren te voeghen van wat ordre of Ridderfchap dat ick was , om mogelijck bevonden te werden gereeckent te moeten werden onder die doorluchtige confrerye van de Koufeland, ofte van St. Iacobs schelpen. **Maer** behoorde ick dat meer daer by te voeghen als de voozgemelte **Heeren Cars en Wuggens** ende als ick dat gedaen hadde / sou het dan noch niet arger gheweest hebben / ende soud ghy uwe bergiftrige tanden daer noch niet meer mee ghestoocht hebben / als ick oock daer by gheboeght hadde van wat ordre en Ridderfchap dat ick was , daer het anderen met eenen simpelen Ridder hadden afghesien ? **Affer** ebentwel u aengelegen soo weet dat ick Ridder ben van twee ordren : van de Accollade en van St. Michiel , niet van St. Iacob of van sijn schelpen : dat ick my oock daer op niet en verhoobaerdige / oock niet mede en proncke / noch my daerin soo behaeghe als ghy seght te sien. **Hoe** verre ick my daer in behaege sal ick u seggen.

Ick heb altijd de **Gratie** van **Marius** by **Sallustium** fraep gebonden ende onder andere stond my daer in heel wel aen *quod nobilitatem peperisse melius est quam acceptam corrupisse* , dat het beter is Adeldom selfs te verkryghen als die geene die men van zyn voorouderen ontfanghen heeft te bevlecken en ter schandete maecken , **Ende** ick dancke **God** dat dooz zyne ghenade mijne conditie van slecht ter tot beter ghekommen is. **Ick** schaerne my oock des niet / *si mihi novitas mea & fortuna objectantur, dummodo neque probra neque turpissima* ; ende wilt ghy daer van zeeder kennis nemen so siet wat ick dien aengaende hebbe gheschreven in mijn **OCKENBURGH** pag. 58 / ende hervolghens / beginnende / **Al** is dees Voorzael engh &c. **Iu** weet ghy / Voorlooper / van wat ordze desen Ridder is daer ghy dus op schoylt / ende of **Martin Baston** u eens quaeme Ridder te slaen soo sult ghy oock weten dat ghy hande Confrerpe der **Eselen** sult wesen.

Den eerften , seght ghy die ghemelten Ridder in zyne pefatie voorneemt is **Dathenus** selve / wiens werck hoewel het met eenighen schyn voor erbarmelijck wert uytgekeren (als of 't inder daed so hreed niet en was als mijn **H.** de **Wuyne** dat werck dooz erbarmelijck uytkrjft / maer slechts met eenighen schyn gheschiede) soo en behoortmen evenwel dien eerlicken man zyn eere niet te ontnemen.

Leggen wien meynt ghy dat ghy nu becht / arme **Karel** ? **Siet** ghy niet dat het is teghen die goede , gequalificeerde en eerlijcke Zielen daer ghy dooz heeren van spreekat / en paste het niet beter op haer dat ghy my te last lept / dat sy **Dathenum** openbaerlijck uyt lachen en bespotten en zynen yver ten roon stellen ? **Ghy** toont dat ghy niet en hebt nae gesien wat die eerlicke Zielen van dien eerlijcken Man hebben geschreven. **Ick** sal u onderrechten. **Dathenus** selve , seght ghy / dat ick doozneemt ; dien eerlijcken Man. **De** eere van dien **Man** heb ick niet aengeroot. **Ghy** sult hier nae sien hoe hy van andere is beschreven. **Siet** mijne **Doozreden** na ghy sult bevinden dat ick uyt my selve

sellou niet of *hooylich* van hem segge. Ich heb gheseyt dat veele sich beklagen dat de Nederduytsche Kercken ten tyde van de Reformatie tot het dichten van haere Psalmen soo slechten dichter hebben ghehad. Die sich des beklagen die houden Dathenus booz een slechten dichter. 't Is mijn seggen niet. En als ich het gheseyt had soude ich daer iets aen misseyt hebben? soude ich dien eerlijcken man syne eere ontnemen? Ich heb gheseyt dat / hoe slechten maechsel dat sijne Psalmen zijn / sy ebonijel de Kerck wel sulen inhouden schoon dat sommige wel woytchen dat sy dat heen ende uyt de Kercke ghebreken waeren. Blijcht dat niet tot noch toe? Als ich segh datse secht van maechsel zijn ontneme ich daer mede van dien eerlijcken Man zyn eer? Seght ghy selber niet ergers / en uwe Predicanten? ende ontnemt ghy lippen selber van dien eerlijcken Man syne eere niet? Neest wat ghy selber secht op de eerste en tweede paghe / ende siet uwe eposten worden nae. Daer secht ghy datter onder de Predicanten van uwe Religie ende versheyden andere Gods-gheleerde notable discoursen, soo gheen disputen, syn ghevalen, daer toe tenderende dat het gansch noodich ende dienstich soude zyn die stootighe ende quaedtalighe. rymen van Dathenus &c. te verwisselen? secht ghy boozes daer self niet dat het Psalmboek van Dathenus by een yeghelyck om den overvloedt van syne ydele woorden veracht is? Het gheene boozes in mijne Doozreden pag. 1. ende 2. van Dathenus Psalmen werd verhaelt is het seggen van andere / daer van ich het sommiter maer heb geseft. Ich sal haer seggen wat breeder seggen tot uwe onderrichtinge. De Heer van St. Aldegonde spzeect van Datheni werck in zijne Doozreden booz sijne Psalmen wat helesder als het eenige van dese uwe goede gequalificeerde en eerlické Zielen heeft ghelieft te doen, ende verhaelt maer de bekentnisse van Dathenus selve / daer van ich eenige passages in mijne Doozreden heb verhaelt. Sietse na. De Heere Boep / na dat hy verhaelt heeft in zijne Toe-epgening aen de Brod. Mog. Heeren Staten van Holland en West-vriesland dat zy alle niet even geluckigh zyn geweest in't rymen der Psalmen; dat den eenen de volkomen uytleggimge vande grondtael, den anderen de volmaecktheyd van de Nederlantse spraek, den derden de wetenschap vande rymkonst heeft ontbroken: dat sommige haer hebben grooten vrydom gegeven in onbepaalde uytbreydinge: datter oock zyn (*teyckent de haers* / Voorlooper, booz mijn Heere de Bruyne) die sich hebben behaegt in ongerymtheyd: nae dat hy segh ich / dit heeft verhaelt / seyt hy / wat berder gekomen zijnde / dat het onmoghelick is dat ons van naturen traegh gemoed sich verheffe uyt zyne laeghte tot den hooghten God, wanneer het gedwongen is zyn bewegen te ontfangen uyt het gheene daer van het selfs werd weder gehouden, en boegter hy / Ick verstaet hier door de Psalmen van Dathen, die te wenschen zyn dat heen en wegh uyt de kercken mochten gedreven werden. Wat dunckt u / Voorlooper, is dat Dathen niet ten toon gestelt? had ich dat, of so veel geseft / soude ich dan van u niet uytgekreten werden booz een openbaren wylclacher, bespottet, lasteraer en eerdief / en mag mijn H. Boep dat so byn seggen? Ende doe zijn E. dat schreef was hy maer Advocaet booz den

Wode van Holland : wat te minneleu eysch sal hy nu niet doen in zijne Doozreden of Oeppeningh als sijne vermaechte Psalmen in 't licht komen / nu hy Advocaet Fiscael is ende Procureur Generael van Holland / Zeeland / ende West-vrieseland? mocht sijne E. 't domis wijfen op sijnen eysch ende de executie doen / hy soude mogelijk Jan van Keulen niet gebruiken / maer satter licht selver inet sneepen achter / gelijk onse Heere Christus de koopers en verkopers ter Kercke uyt sloegh.

Hoozt nu woorders / Doozlooper / tot uwe onderrechtinge / de wijse gy niet en schijnt gelesen te hebben wat uwe vroomme gequalificeerde en eerlijcke zielen selver van Datheni werck ende van dien eerlijcken Man geseheben hebben. **Hoozt** wat mijn Heere de **Byune** daer van sept in sijne Dedicatie van sijne eerstmaels uytgegeven Psalmen aen de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenichde Nederlanden. Maer evenwel, sept sijne **A. aldaer** / om dat syn volle leden te geven, een dingh (vry uyt ghefeyt) is noodich. De Psalmen die soo erbarmelijck geledebraeckt in onse Kercken werden gesongen dienen hervormt ende ter nieuwe smisse gebracht. Die wy tot noch toe hebben zyn Davids Psalmen met naeme, maer Dathens metter daed, die noch Davids taele heeft verstaen, noch uyt die geestige ende geestelijcke bonne heeft kunnen putten om ons met dat levende waeter te drencken. **Hoozt** herder wat deselve Heere de **Byune** sept in de Doozreden hooz de ghemelte sijne Psalmen aen den Christelijcken Zangher en Lezer : Wie van ghesonde sinnen (seyt hy) en bemerckt niet de ghebreckelijckheyd van dat werck? om niet te spreekken van de onduyfsche taele, van 't jammerlijck gedicht, van de onnutte stopwoorden (als van *syn bloodt, eenpaer, koene, gaer, klaer, reyn, saen, dit termyn &c.* die over al swermen) van de ingelaschte stukken, grooter dickwils als her laecken, komt bysonderlijck in opmerckinge dat de zin van Gods geest dickwils niet alleenlyck niet en werd uytgedruckt of verklaert, maer door vergehaelde invoegselen verduyftert, jae somtyts geheel verdelght. 'Tis my, **sept hy woorder** / meermaels gebeurt dat zoeckende waer eenich vers der Psalmen by Dathenum wierde ghevonden, het selve te soecken ende onvindelijck bleef, jae oock wel een tegen-sin van dien ontmoetede. Ziet, dien de moeyte niet en verveelt Psalm. 107. vers. 9. 10. 20. &c. Psal. 141. 6. ende meer andere. Ghy sult verwondert zyn wat datmen dus langh sonder achterdencken heeft gesongen. Wiens ooren kunnen huydensdaeghs verdræghen dat Godt *eerbaer*, ende wat diegelycke by-stelwoorden meer zyn, genoemt werd? wiens gehoor werd niet gequetst als onder dat ernstigh woord des Heeren *Pof-hansen* ende meer andere onwoorden speelen &c. **Ende als ghemelte Heere de Byune aldus het werck van Dathenus niet alleen bruyen maer by wat swert gemaecht heeft / soo sept hy ebenwel** dat dit alles niet en is gesegt om den goeden yveraer te verkleenen, syne faeme te ondermynen ende zyne gedichten harelyck te maecken. **Het 3p so. Daer / Doozlooper / had ich so van Dathenus gesproocken / ghelijck ghy hier ziet hoe de Heere de Byune heeft ghedaen / soud gy niet sulche excuse hoel te paepen sijn ende dat al hooz supcher op nemen / ende als ghy hoozde dat mijn Heere de Byune niet hoel op my te breden hoer**

om dat ick mijn werck niet en had weggegebet souder in mijn boozreden andere
 luden te noemen en haer ongemoept te laten / sond' gy niet seggen / dat zijne A.
 selfs dat ook niet en heeft gedaen? ja soude u utwe conscientie niet persen te seg-
 gen / dat / gelijk ick des Heeren de Bzups werck niet en censurere noch daer
 van eenich' voordeel gebe / dat segg' ick zijne A. het werck van Dathenus wel d'ap-
 per ten thoon stelt? dat hy woestelt met de dooden die haer niet vermeerren en
 kunnen / en met de schijnne van een Man die rondeligh en dat *dickmaels* in
 syn leven bekend heeft dat syn werck hem was afgedronge als een ontydige ge-
 boorte, so ic' up de Boozreden van des H. van St. Aldegonde in mijne Boozrede
 verhaelt hebbe? En als ghy segt dat / al schijnt Dathenus werck erbarmelyck
 te wesen / men dien eerlycken man soo niet en behoorde syne eere te nemen,
 ghy niet my / so gy meinde / maer den Heere de Bzup swert maerckit en brant-
 merckit? Au hebt ghy ghehoort / Voorlooper, hoe sijne A. spreekt van het
 werck van Dathenus: wilt ghy nu oock eens hooren hoe hy van de Persoon
 van dien eerlycken Man spreekt? In de ghesepde Boozreden seft de H. de
 Bzup aldus: Ende op dat de gemeynre Gods klaerlyck mocht werden onder-
 richt wat van de Psalmen zy, sal niet onnoodig zyn van dien dichter oock yets
 te seggen. *Wede het geen hy seft van den Dichter tot sijne lof ende reputa-
 tie, so ware het niet onnoodich yets van hem te seggen: maer het gene hy van
 hem seft schijnt meer geseft te zyn om sijn werck der Psalmen / dat hy soo ver-
 dacht heeft gemaect dooz' t'weene ick heb verhaelt / noch haeteligher te maken.
 Hoort / Voorlooper, hoe hy van dien eerlycken man spreekt. Wese / seft hy / is
 genaemt geweest Petrus Dathenus, eertyds een munnick van Poperinge in
 Vlaenderen; maer naemaels de Cappe ende de onreynigheyd, die daer in stack,
 uytgeschut hebbende, heeft hy den hervormden Godsdienst ende het leerampt
 van dien aengenomen: ende yets gezeft hebbende van sijnen heftigen pder laet
 hy sich ontvallen dat, gelyck hy menschelycke swackheden onderhevich is ge-
 weest, van andere defter eeuwe met scherpe pennen doergestrecken is. Hy seft
 oock niet dat die scherpe pennen dien eerlycken Man te hoort hebben ghesaen.
 Ich sal oock hier van niet particulariseren. Want dat ick yets daer van rep-
 te / ghy treeght tegen my aen't schelden. Sijt gy curieus ghy sult het wel van
 andere kunnen vernemen. Mijn booznemen is noot geweest dien Man te be-
 vlecken. De Historien onser landen selfs swogen niet. Siet dooz' een staet-
 se wat den Drossart van Mupden D. C. hooft in zijne Nederlandsche Histo-
 rien daer van seft pag. 575. Daer waeren'er seft hy / die lossen voort sloeghen;
 en hun voerman was Petrus Dathenus. Deez' een verlopen Munnick van
 Poperinge, nu Leeraer tot Gent, ende getyelt Raedsheer van Hertogh Hans
 Kazimir, aen't bulderen ten Preeck-stoel af, over theyloos punt (so noem-
 de het hy) der Gentsche bevredinge: *Dat de Prins, (die sich had lasten hooren
 men moft niet lichtvaerdelyck eenighe veranderingh maecken maer zyn woordt
 betrachten, zynde de meynedigheyd een grauvel voor de ooghen des Alder-
 hooghsten)* noch om God noch om Godsdienst gaf. Dathenus, seft hy *woeder /
 was de anderde hand van Imbyze; deeze; een hooft vol verwaentheyd, onsal-
 sich, bewind-zieck &c.* Wilt ghy noch een staetjen hebben? In de Chroni-
 ke*

he van Jean Francoys le Petit staet in het twaelfde Boeck fol. 388. Que Maître Pierre Dathene Ministre Flamen grand partisan d'Imbize se retira pareillement il avoit escritte contre le Prince d'Oragne en langue de flamende, **Dat is/ Dat Meester Pieter Dathen Vlaemsch, of Duytsch, Predicant, die het dapper met Imbyse hiel, mede sich deurpackte, hebbende vrees voor zyn lijf (of voor zyn vel) om seker hevigh geschrift dat hy voor Imbyse hadde geschreven in de Nederlandse taele tegen den Prince van Oragnen? Dese dinghen/ Voorlooper, waeren al uyt de gedenckenisse ende dupsenden van de tegenwoordige lypden die zyne Psalmen singhen weten daer niet af ende ghy moghlijck oock niet / ende ghy perst my dese woude op te krabben ende weder te doen bloeden/ ende dwinght my te segghen wat de Heere de Brune/ ulwen Sant / ende wat de Historyschrijvers van Dathenus schryven / om my te berantwoorden teghen uwe lasteringhen ende leughenen dat ick dien Eerlicken man zyn eere ontnem.**

De tweede, seght ghy / daer den Ridder in ordre van ghewaeght is den Heer van Sr. Aldegonde die hy schijnt te verwyten dat hy soude gheambieert hebben dat zyne Psalmen in de Gemeynthe soudent aenghenamen zyn gheweest, (ghy wilt segghen aenghenomen denck ick) maer wat daer van is seght ghy niet te weeten. **Hoe handelt ghy hier soo gracelijck met my / Voorlooper, dat ghy maer seght dat ick schyn hem te verwyten &c. Maer het en behoortde u selfs niet soo te schijnen. Maen sie mijn segghen nae. Het gheen ick segghe dat uyt zyne Voorreden wel te sien is zyn oogherck of (t gheen dat mijn segghen versacht) ten minsten zyne meyninghe gheweest te zyn dat het so uyevallen soude, dat hebben dooz my beele andere gheseyt. Het woord van ambieren heb ick niet gebuycht. En wat crimen was daer in dat de Heere van St. Aldegonde van die meyninghe was ? Blijft by mijne woorden / ende en dacht my niet op / om my haetelijck te maerken / het gheen ick niet gheseyt hebbe. Zijn quaed kunsjes : leertse af. Sy komen van een quaed meester. Van den Heere van St. Aldegonde valt ghy wederom op Dathenus / ende socht op het Octrop dat ick voor mijne Psalmen versocht soude hebben / doch wat daer van zy daer sal ick u hier nae van onderrechten. 'Tis hier de plaetse nierlaet ons by den text blijven. Van Dathenus ende van dit Octrop springs ghy wederom op den Heer van St. Aldegonde. Wat is van dese plaetse. Wel wat seght ghy ? Dat het my gelieft heeft den selven Heer te carperen van saen, planteyt, du bist, du hebft. Ick heb geseft ende daer by geboeght (Het welck geseft zy sonder quetsinge van so aensienelicken man) dat dat werck niet heel vry en is van saen, planteyt &c. is dat carperen? Als de Heer de Brune seft dat Dathenus werck vol is van onnutte stop-woorden ende onder andere daer oock saen onder verhaelt / magh hy dat soo doen sonder hy daer by te boegen her welcke gheschiede sonder quetsinghe van dien eerlicken man, ende heet het terfont carperen als ick segghe dat des Heeren van St. Aldegondes Psalmen nier heel vry zyn van saen, planteyt, ende als ick dat noch doe met verzoek dat dat moghen werde geseft sonder quetsinghe van so aensienelicken**

ken man? **Wat seggh ick bozbers van de oude maniere van spreeken / van du bist, du hebst &c. die zijne Ed. doorgaens gebuyrcht ende booz de beste heurt? Ick hebse niet veroordeelt / maer alleen gheseyt dat die maeniere van spreken by de meeste niet aenghenomen noch aenghenaem ghevonden wierdt, als in onsen ghemeenen ommegangh en in spreeken en schryven ongebruyckelick. Soude ghy selver dat niet mede segghen / Voorlooper, dat de meeste die maeniere van spreken niet goed vinden? Maer nu ick het seggh heet het carperen. 'Tis altydt t'onderghen ende den Ridder heeft ober al de leber ghegeten. Als andere dat seggen / sal het dan wel gesept zijn? Hoozt dan wat D. Iacobus Rejus seft in zijne Voorreden aen den Christelijcken Sangher en Leser. Wat aengaet, seft zijne Cerw: het gheleerde werck van wylen den Heer van St. Aldegonde, het soude my niet betaemen het selve ia eenigher maeniere te verachten, maer speude dat het zedert so veel Iaeren gheen smaeck heeft kunnen vinden by den ghemeenen man, meest om seckere oude ende nu ter tijd onghewoone maniere van spreeken, die zyne E. daer in ghelieft heeft te gebruyken en ooc in zyne Voorreden genoegh verklaert niet te willen dat daer eenige veranderinghe in geschieden soude, Welcke maniere van spreeken, alsoofse by den laetst-ghehouden Nationale Synode in de Overfettinghe des Bybels is afghekeurt, niet dan met groote onbequaemheydt in den Sangh der Psalmen soude werden inghelaeten. **Sijn dat gheen spijckers met hoofden/ Voorlooper, ende houdt ghy u nu op dit punt van my niet volbaen / nu ghy hoozt dat de Synode van Doordrecht die maeniere van spreeken heeft afghekeurt? Of is het noch al carperen als ick seggh dat die maeniere by den meesten niet aenghenomen noch aenghenaem ghevonden is? Kan my de Doortsche Synode niet salveren die nochtans by u in volken aensien is? By dese ghelegentheydt dat ick heb gheseydt dat het werck van wijlen den Heere van St. Aldegonde niet heel vry is van saen, planteyt &c. ende dat die maniere van spreeken van du bist, du hebst &c. by den meesten niet aenghenomen is/ gaet ghy breed wopen / dat den Ridder van dierghelijcke naespraecke niet en kan vry gekeurt werden, als den welcken deurgaens verscheyde dierghelijcke ghedraeyde ende ghekreuckte maniere van segghen, en woorden, uyt Latiyn en Franck ghevonden, voorthaelt. Dit Deultje sal ick hier nae met u schillen / Voorlooper.****

Den derden, seggh ghy / die den Ridder in de ghemelte syne Prefatie heeft ghelieft voort te halen, is Camphuyfen, den welcken hy als mede niet vry van Arminiaenderye wel het meesten van allen heeft gepresen, ende mitsdien sal ick daer op niet veel seggen als alleenlijck dat my dunckt dat desen den minsten lof verdient heeft. **Wat lammer dinghen sullender noch booz den dach komen? Om dat den Ridder Camphuyfen wel meest heeft gepresen daerom sult ghy alleenlick segghen dat u dunckt dat hy den minsten lof verdient heeft. Watte reden! Ghy meent dat ghy het ghewonnen hebt Voorlooper, als ghy maer mijn segghen contrarieert ende hebt anders niet voorgeghenomen als my slechts teghen spreeken. Had ick Camphuyfen**

huyfen minst geprefen / soude ghy dan daerom seggen dat u dochte dat hy den meesten lof verdient hadde? apparentelyck jaer / om het contrarie te segghen. En watte groutwoelen! mede niet vry van Arminiaenderye! Of is dit gracelyck dewyl ghy booz heenen spreckt van inclinatie tot de Sociniaensche Ketterye? Camphuyfen dan seght ghy dat ick meest van allen heb geprefen: soo moeten der onder die alle oock wesen dien ick luttel of veel heb gheprefen / ten aensien van dewelcke ick Camphuyfen dan u gesept worde meest geprefen te hebben: nochtans dewyl ghy my boogaens dat ickse alle openbaerlick heb uytgelacchen, bespot, gelastert en ten toon gestelt. Hoe komt dit met malhanden ober een? Ick heb sijn werck ghenoeemt eene Uytbreyinghe. Hy selver noemt het soo / ende heeft het daer booz uptgegeven, Ghy hout het daer oock booz / maer sy is u doorgaens te langh ende dit is noch een reden waerom u dunckt dat hy den minsten lof verdient heeft. Maer / Doozlooper / hy heeft oock Psalmen onder sijne Aytbreyinghe die korter sijn ende minder getal van versen hebben als de Dathenische. Waerom berispt ghy dat niet? daer had ghy immers beter kans / ende daer had ghy kunnen seggen dat de Aytbreyinge al te kort was ende dat dat niet ober een quam met den tyt el daer sijne Psalmen mede uptgegeven sijn. Maer als ghy seght dat Camphuyfen die gheymt heeft uyt de latynsche translatie van Buchananus, ende heeft hy die gewolght / soo behoorde hy in sijne Psalmen van u byz gekouert tekoude van Arminiaenderye. Buchananus is om de Keligie van Jacobus de bysde wt Schotland gebannen gewest. Sijne Psalmen werden in de publycke Latijnse schoole den jongelingen in handen gegeven / het welck immers niet en soude geschieden waere hy niet van de supbere Beresormeerde Keligie gewest. Siet / Doozlooper / so praet ghy al tegen ulven eppen neus aen. Dese Aytbreyinghe heb ick ghenoeemt een treffelyck werck, sonder comparatie ewenwel te maechen van eens anders werck. Het sijne kan wel treffelyck sijn ende eens anders werck oock. Ick hebber oock hy gesept / dat die het in de Kerck wil onder het singhen gebruycken sich verlegen bind / en oock waerom: dat ick de middel die andere daer toe gebonden hadden niet goed en vond: dat sijn werck van pders begryp niet en was ende hebbe de redenen van het een en het ander daer by geboeght. Ende ghelyck het van een pder niet en is te ghebruycken / dat het zijne waerde bind by den verstandighen ende die des stofs ende kunst machtigh ende kundigh sijn / ende dat het voorts niet wel dienstigh was tot het algemeyn ghebruyck so inde Kercke als booz elck in 't bysonder. Ober anderer arbeid heb ick geen oordeel gestrechen. Mogelyck soude Camphuyfen / so hy leefde / niet wel op my tsegde wesen dat ick pets ober sijn werck hier mochte uytgesproken hebben. Ende noch doen u de sopen seer als of ick hem wonder hoogh geprefen had.

De vierde, seght ghy / by gemelten Ridder aenghetrocken is de Heer Fiscael Boey. Dese, segt ghy / niet wel opendlick in dese of geene plaetse geaxeert te zija, maer onder de hand oordeelt ghy dat meest des selvs gehele werck werd geimprobeert. Hier is het booz oordeel al weer in 't soel. Siet wat ick hebbe gesept, ende oordeelt nae Liefde en reden. De Heer Fiscael en ick sijn van ober langen tijt

ijdt goede bynden / ende ick weet oock niet dat ick hem ergens in te kozt heb geseft of gedaen. Hy selde seft het oock daer booz te houden en heeft noch geen tijen daghen geleden my doen segghen dat hy sich nergens in den my gheledeert en vond / sae daer en boben het daer booz viel dat ick *honorifice* loffelich van hem hadde gheschreben. Ghy seft dat de Heer Fiscael mans genoegh is om ressentiment te roonen van dese bejegeningh, maer heeft hy oock sels niet berstants ghenoech om te oordeelen of hy quaelich van my bejegent is of niet? Hy seft altoos neen. Of meent hy dat niet / en hy die een Zeeuloos is / gaet hy niet goed rond goed Zeeuloos / ende speelt hy *sem vultu simulat premis alium corde dolorem*? Ich oordeele daer anders van / om dat ick in mijn ghemoed betuust den hem niet getaceert noch zijn woerck geprobeert te hebben. Ghy seght dat ick niet opentlijck maer onder de hand sijn ghele woerck hebbe geprobeert: Maer / Voorlooper, ghy had behooren te segghen / dat niet ick / maer de Heer Fiscael sels dat improbeert/detwile zijne &c. selber seft dat hy sijne Psalmen so heeft verandert dat sy nu een heel ander woerck schijnen te wesen / ende sodanigh / datter nu niet op te segghen valt; hoevel hy van te vooren meynde dat woerck gehandelt te hebben op de beste wyse ende so het behoorde. So en beschuldigh ick oock des Heers Fiscaels woerck niet of het doorgaens slap en zenuw-loos waere / maer ick heb alleen gheeft in't groos / dar ick meynde te weten, dat her wel ghebeurt dat de gedichten wat slap ende zenuw-loos vallen ende niet en hebben den aert die sy vereysschen als zy al te seer ghelijcken en aen den ongebonden stijl, diemen *prosa* noemt. Wie isser / die my dit niet toe en saet? En dit was maer een propositie, geen conclusie. Voorlooper / die my seft te concluderen. Als ick hadde aldus geconcludeert: *me* mijn gestelde propositie, Ergo zijn de Psalmen van de H. Fiscael slap en zenuwloos / so had ghy my kunnen verwissen dat ick mijn Logica oock niet en verstaet / gelijk ghy van mijn Grammatica gedaen hebt. Want mijn propositie is maer particulier / detwile ick niet geseft heb dat het althits ghebeurede maer dat het wel gebeurde &c. ende *in prima Figura Syllogismorum nihil concluditur nisi Major fuerit univversalis*, ende het is eene *regula communis quod Est puris particularibus nihil fit*, Als ick van mijn Syllogismus soo hadde ghemaeckt:

- Major.* Somtijds gebeurt het dat de gedichten wat slap en zeenuw-loos vallen alsoe al te seer gelycken aen den ongebonden styl.
Minor. Maer de Psalmen van den Heer Fiscael gelycken aen te zeer nae den ongebonden stijl (dat ick oock niet geseft heb)
Concl. Ergo so zyn zy slap en zeenuwloos,

Als ick / segh ick / mijnen Syllogismus of argument soo had gemaect soo soude sodanighen ghevolgh so slap en zeenuwloos wesen, als ghy seght dat ick de rymen van den Heer Fiscael meyne te wesen, ende wt de eerste ende tweede propositie soude die conclusie niet meer volgen als wt de volgende propositien soude volgen dat den Voorlooper eenen groeten plompaert is / als penand aldus argumenteerde:

Sommige menschen zyn gtoote plompaerts :

Den Voorlooper is een mensch :

Ergo so is den Voorlooper eenen grooten plompaert.

De Regula de omni is hier niet : so is sy noch niet in't geene ghy my seyde te concluderen. Wat isser boozts waerachtiger / Voorlooper , als' geene ick ten propooste bande woorden van den text te houden segghe / dat / naementlijck / wannermen sich gedwongen siet sodanigen getal van regels te moeren uytleveren als een ander voorheen heeft geschreven, datmen daer met den text verre te kort komt ende datmen als dan genootsaect is veel van zyne woorden daer by te doen dewyle de zanghversen doorgaens grooter zyn als de versen van den text ? Siet de Psalmen banden Heere Doep by nae / ende ghy sult bevinden dat het soo vast niet en gaet met het stellen ende behouden der eyghene woorden van den nieuwen obergesetten text / daer men so schoon niet boozdoet (ad populum phalerae) om quansups aensien ende geloof waerdigheyt te behalen by den volcke en by den gheenen die dat so blindelings aennemen sonder juist den text nae te sien / ende ghy sult oock bevinden dat veel van het zijne daer by gedaen is en ghedaen most worden ende dat zyn E. oock wel andere woorden gebruyckt als de Oberfettinghe heeft. Ich tarere het niet. Het dient alicen om aen te wijzen dat de Heere Doep al mede gedaen heeft als ick / ende dat sijn E. die het origineel niet en verstaet , ghelijck ghy van my seght / een ander tot zyn leydsman gebruyckt , die hy noch niet punctuelick heeft kunnen nae volgen ende niet andere ende veranderde woorden / dat ghy in my soo oberhaelt / zijne versen heeft gevult. Siet zijne Psalmen nae ende ghy sult het so bevinden. Lust u de moepte niet / ick sal u een staeltjen of twee geben sonder daer nae te soeken ende sal zyn E. Psalmbroech waer op slaen. Ich slae het op / ende lese daer in het seste vers van den xxxv. Psalm / ende sie daer tegen den text van de niende Oberfettinge na / ende ick sal die ende het rijm van den Heere Doep nebens malkanderen setten :

Verf. 12. Sy vergelden my quaed voor goed, de beroovinge myner ziele.

13. My daer en teghen aen gaende als zy kranc warē was een sack myn kleed, ick quelde myn siele met vastē, en myn gebed keerde weder in mynen boesem.

*Men doet my quaed vcor goed : men wil
My dooden, my, die noyt stond stil
In mijn gebed : ick kroop in sacken,
Ick vast' en lee veel ongemacken,
Ick quelde my als een van haer
Was kranc, en stond in doods gevaer.*

Dunct u / Voorlooper , dat de woorden bande Oberfettinghe hier sozichbuldigh behouden zyn / datter gheen veranderde woorden en gheen manieren van sprecken in zyn diezyne E. ghevielen , daer hy dit vers mee heeft ghevult ? datter oock niet wat van zyne woorden by ghedaen is ende by ghedaen mosten werden ? De beroovinghe myner Ziele moet veranderde

in men wil my dooden. De oversettinghe seyt een sack was myn kleet: de rijmbers seyt ick kroop in sacken. Ghy seght dat de Oversettinghe is uytghesocht duytsch/ende dunct u niet dat de Heere Doep / dat noch heeft willen segghen met een maenier van spreecken die hem gheviel, ende dat als hy hadde eenboudigh kunnen segghen ick sat in sacken / hy fræper bond te seggen dat hy daer in kroop? als hy seyt ick lee veel onghemacken is dat niet een byboeghsel van eggen woorden? Als hy gheseyt hebende als een van haer was krank, daer hy noch seyt en stond in doods ghevaer, doet hy dan daer niet van zijne eggen woorden by? De Oversettinghe seyt myn ghebed keerde weder in mynen boesem, en daer van staet niets in de boozs rijmbers op zijne plaets/maer het schijnt boven gheraecht te zijn in den tweeden regel met dese woorden/ die noyt stont stil in myn gebed. Zijn dit mede geen veranderde woorden?

Wilt ghy hier tegen hooren hoe ick dit hebbe gesept / ghy kunt het nae sien / of ick sal 't u seggen. Dus zijn mijne woorden /

*Met quaed vergelden zy het goed,
Voor iweldoen soecken zy myn bloed,
Daer ick in haer ellendigheden
Sat met een sack om myne leden.
Ick heb om haerens wil gezucht,
Gebeen, gevaft, myn vleesch getucht.*

Heb ick hier niet wel so nae gesleiden by de Oversettinghe als de Heer Boep? ghy segt dat ick my maer by gevalle daer aen binde. Hoe slupt dit Boozlooper? Het had slot so ghy gesept had dat ick dat uyt nood gedaen had en uyt dwang. Het is een *contradictio in adiecto* by geval sich binden. Ick heb u dan hier booz een staeltje gegeven dat ick by gebal in 't opslaan van des H. Boeps Psalmbroek binde. Ick sal het noch eens opslaan. In den 11. Psalm vers. 20. seyt de Oversettingh aldus Doet wel by Zion nae uw welbehaeghen, Bouwt de muynren van Ierusalem op: Inde negende rijmbers seyt mijn Heere Doep hier van aldus:

*Doe wal by Zion nae uw goeden wil:
Bouwt op de muynren van uw stad, u wooningh
Ierusalem; houd u gemeynste stil
Dat zy haer niet en stoot aen my, den Koningh.*

Heeft zijn E. hier niet by wat van zijn eggen woorden by gedaen? Ick misprijse het niet / maer uyt dese en diergelijcke passages / die men met meentichte binden soude als men die met de Oversettinghe confereren wou/kan mē sien dat/ als men gebonden is aen feker getal van sangversen uyt te leveren, datmen dan niet den text dickwils te kort komt en wel van zyn eyghen woorden daer by doet en doen moet, ende dat ghy onrecht hebt in my te berispen dat ick veranderde woorden ghebruyche ende manieren van spreken die slechts my ghebalen / dewyle ghy sien kunt wat oock andere doen daer ghy soo broom booz kaupt.

Ghy seght dat ick schimpelijck soude hebben ghesmaelt op het uytgheven van syne veranderde Psalmen. Waer het ick dat ghedaen / Woorlooper / van het uytgeven selde heb ick niet een woord gheseyt / maer alleen dat zyne veranderde Psalmen onder zyne E. zyn berustende. Ende wat is doch van dit smalen op den tytel van ghemelte Heer Fiscaels Psalmen daer ghy af seght. Ick heb verhaelt eenige woorden die op dien Cptel staen ende onder andere dese : seer bequaem om in de gereformeerde Kercken sonder verhinderinge gebruyct te werden, met dese inboeginghe (100 voor op den Tytel staer) Het waeren de mijne niet : doch was ick niet verseeckert of het des Heeren Fiscaels woorden waeren ; den Drucker hadt die daer wel kunnen opgheset hebben om het werck te smaechelijcker te maechen ; daerom dacht my dat het noedich was dat ick dat daer inboeghde. Ick seide het niet : het quam daer doch niet te pas te seggen / ende als het te pas quam soude ick het gaerne gesegghen : Want sy zyn bequaem om sonder verhinderinge in de Kercken gesongen te werden. Ghy doet vast u best / om my by den H. Fiscael haetelijck te maeken : maer ick geloobe / so men sijn egen woorden gelooben mach / dat hy beter geboelen dan my heeft ende dat hy sich aen sodanige Meesters en plumpstrijkers niet sal vergapen / gelijck den Raede sich vergaepde doen de Vos hem pries van sijne witte beveren / om sijn stuc haes te krijgen.

Schepdende van dit stuc van den Heere Boep seght ghy dat indien ick so goeden Schutter als Ridder had gheweest , ick wat schutterlycker ende discreter soude verfwegen hebben het geene my van sijne E. was gecommunicert. Is nu het verswygen der Schutteren werck ? ick meynde dat het schieten en Doel te raechen haer werck was. Het is mogelijk goed booz u dat ick geen goed Schutter ben / Voorlooper : ick soude u dan mogelijk wat beter raechen als ick nu doe / ende tot de beven toe in 't lijf schieten. Maer soo ick beter Ridder als Schutter ben breeft ghy niet dat ghy mocht van mijn ghesteken worden / of loopt het u mee dat ick geen Ridder van St. Joris ben / die sich verstornd op den Dyaech te steken daer hy des Koninghs Dochter dooz verlost / soo de Legenden of Fabelen vertellen ? Maer ick heb u booz heen geseyt dat ick Ridder van St. Michiel ben die al by dapperder was ende niet teghen een gemeynen dyaech stede / maer daer de schifsture zelfs dan seer dat hy groot en rood was , hebbende seven hoofden ende thien hoornen , die genoemt worde Duyvel en Satanas , die hy ter aerde geworpen heeft ? Apocal. XII.

Ghy seght my dan beter Ridder als Schutter te wesen / doch segt gy daer by : myne intentie is niet om den Ridder van zyne eere te berooven, ende mitsdien kan ick niet naelaten hem na te geven (datmen generelijck seide als men tot permands naedeel spreekt) dat hy met groot fondament van de dichtkunst is spreekende. Ick ben daer mee seer vermaecht / Woorlooper / ende bedanck u wel dapper booz den lof die ghy my schijnt te willen geven : maer sy komt wt gheen goed hert maer mogelijk wt een oertuygh ghemoesd maerschtich te sijn tgeen ick dien aengaende gheseyt hebbe / ende desen uoeten lof is noch niet een Maer : uwt senijn moet werken. Het mishaecht u, segt ghy, dat hy ontrent so heyligen werck allegeert Petronium. Hoe heyligh sijt gy / Woorlooper

looper of hoe schijnberlych! Daer ick in mijne Doorzeden een passage wpt Petronius by heeng spreek ick vande Doerz of Dichtkunst in't generael/niet van berlyche gedichten: maer machmen in sodanige ghelegentheyd niet een passage wpt Petronius/die by de geleerde gehoude woerd sich op 't stuck van pets bequaemlych ende fraey te seggen ende wpte d'ucken wel berstaen te hebben / allegereen: Aen. Hy is om syne afschuwelijcke schriften ende vuyle passagen van alle gefonde zielen verdacht. Wat geldt dat hier? 'tghene ick wpt hem hier heb geallegeert is niet afschuwelijcke ende buyle / ende is een spreucke wpt een gefond oordeel gekoomen ende by geen gefonde zielen aensfootelijch. Was u oordeel ghesoud / ghe soud het doch daer booz houden. Maer men machse niet allegeren. Werd niet Horatius ende sijne regelen/die by in sijne kunst van dichten gheest / als orakelen gheallegeert daermen van sodanighe materie spreect: ende heeft by niet meer wel afschweycke ende vuyle dinghen gheschreben in sijne poetische boecken: Maer dit is 't niet alleen: dat ghy secht u te misshaeghen: Hy voecht daer by, secht ghy / een vleeschelijcke ghelyckenisse van een ongefochte schoonheyd even of men geen krachtighe comparatie van ander dinghen soude kunnen haelen. Hoe hijs sijt ghy / Boozlooper! Het schijnt of ghy geen Vrouw-bleefsch soud derben aenraecken als met een boezhe/ghelijch sommighe haer sijse nemen met een boezhe wpt vrese dat sy haer bingeren mochten buyl maecken. Ich heb seft in mijne Doorzeden / dat de Poëzy moet aengemerckt werden als een Ionckvrouw, in de welke de naturelycke ende ongefochte schoonheyd meest te pryfen is. Wat is hier in aensfootelijck? werden ons niet veele kunsten ende deugden als de Justitie / liefde / hoope / ghelouf &c. als Vrouwen of IonckVrouwen uptghebeelt: Maer / schreentot ghy / het is een vleeschelycke ghelyckenisse. Is dit so crimmel? Ich spreke maer van de Doerz / Voorlooper, en ghy houd u so quaelijch: hoe moet gy u dan wel kruppen en sagenen als ghy het Hoogelied Salomons leest / daer men gelouft dat by van de Kercke Christi spreect: wat syn daer; ontrent dit heylige werck, niet al vleeschelycke ghelyckenissen en woorden te lesen! hebt gy 't noyt gelesen so sal ick u alhier eenige passages verhalen / Cap. 1. 13. staet / Myn liefste is my een bundelke myrre dat tuschen myn borsten vernacht. In het vierde Capittel pijs den Bruwedgom (Christus, sijne Bruyd (de Kercke) van haere schoonheyd / van oogen, van hayr, van tanden, van lippen, van slaep des hoofts, van hoest, en seft uwe twee borsten zyn gelyck twee welpen, tweelingen van een rhee, vers. 5. In het vyfde Capittel spreect de Bruyd van haeren Bruwedgoms hooft, hayrlocken, oogen, wanghen, lippen, handen, ende dat synen buyck is als blinkend elpen-been, overtogen met Saphyren vers. 14. In het sevende cap. seft den Bruwedgom tot sijne Bruyd: Gy Princen dochter, de omdraeyinghe uwer heupen zyn als kostelycke ketens, vers. 1. uwen naevel is als een ronden beker, die gheenendranck ontbreeckt: uwen buyck is als een hoop tarwe, rondsom beset met leylen vers. 2. uwe twee borsten zyn als tweelingen van een rhee vers. 3. uwe borsten syn te verghelycken by druyfrosken vers. 7. Soo sullen uwe borsten syn als druyfrosken aen den Wynstock vers. 8. In het achste Cap. spreect de

van hare jonge suster (dat uytgeleydt werdt van de Ghesneprite uyt de heerde-
nen). Wy hebben eene kleyne suster, die noch geen borsten heeft vers. 8. Ick
ben een muylt en myne borsten syn als toorens vers. 10. **Siet ghy hier niet**
Voorlooper, hoe dese groote mysterien en heylighe saecken met vleeschelike
gelijkemissen woerden booggestelt / ende soude het u wel boegen te seggen / even
of de groote en wijse Koningh Israels geen krachtige comparatie van andere
dingen had kunnen haelen? Had ich nu / sprekende van de Boespe darse moet
aengemert werden als een Ionckvrouwe, gesproken van borsten, van navel, van
buycck, hoe sout ghy my van uytgemaect hebben / die my nu noch derst seggen
te ghebruycken meer de Phrafiologie van een hoertrays als die nae de heylighe
Schrifture gelyckt! **Waerom?** om dat ick inden Psalm 38. gebuycht hebbe
dese woorden: Al myn vleesch is van de graer. Als men graer neemt dooz been
gelijck dat daer dooz oock gebuycht werd ende gelijck het rugge-been oock ge-
noemt werd rugh-graet / waesser dan pets aen missept / ende soude het een boz-
deelsche manier van spreken sijn als ick geseyt had Al myn vleesch is van den
been!

Ende soo het een maniere van spreken of eene Metaphora is die van de vif-
schen genomen is / so weet / arme kreupel / dat die maniere van spreken al lan-
ger bekent is ende in Neerland gebuycht / eer de Spaense pocken in Europa
bekent sijn geweest / die de Spanjaerden woerden geseycht ghaest te hebben uyt
Indien. Dooz den Jaer veerthien honderd twee ende negentich is dese sie-
te onder de Franse niet bekent geweest / ende woerd van de Franse Medicing
geseyt dat in dat Jaer (andere seggen in't Jaer drie ende negentich) dese sie-
te eerst in het Franse Leger / dooz Napels leggende / ghekommen is dooz eene
Spaense hoere / ende daer homen de naemal van daer van Morbus Gallicus,
Morbus Neapolitanus ende van de Spaensche pocken. Als de Konink-
like Propheet in desen Psalm / beroude hebbende zijner sonden ende klagen-
de oder de harde ende straffe hand des Heeren / metaphorischer wijze sprecht
nae de nieuwe oersettinghe *Myne etterbuylen sincken, sy zyn vervuult weghen*
myner dwaesheyd, gaet dat mede niet nae het oordeel / dat ghy ober mijn seg-
gen belt / of het woorden waeren den luyden ontleent die de Spaense pocken
getroffen hebben? In den selven Psalm seyt de Heere van St. Aldegonde.

*Myn vleesch is my heel en allen
Ingevallen:*

Had ich sulcx geseyt / soude ich dan van u niet moeten hooren hebben dat ich
die woorden ontleent hadde den luyden die de Spaense pocken getroffen
hebben, dien't gehemelt van haer mond ende haer neus is ingevallen? Ende
wat boogts aengaet dat mijn werck vol is van metonymien ende allegorien /
wat valt daer op te seggen? men plagh sulcx ende de tropos; figuras & schemata
rhetorica dooz pets traeps en clierlijchs in redenen en schryften te oordeelen. De-
sen Psalm / by exerepel / en andere sijn die niet vol van allegorien! den stijl der
Propheeten / die daer mede is gecert / woerd die niet dooz booght ende aensie-
nelijckst

lijcht gehouden ? ende of eenige sodanige methononien en allegorien daer ghy seght dat ick den text mede circumloquere ende paraphrasere al bukten den text waeren / wat waer daer in met reden te berispen als sy sodanigh sijn dat sy den sin van dien ende de meeninge des herten klaer en krachtig uytdrucken? Doch had ick niet voorgenomen den text van woord tot woord ober te setten / maer den obergesetten text der Psalmen op rijm te brengen in klare en gangbare nederduytsche taal / niet in verduytscht Hebreus of Hebreus duytch. Hoort Doozlooper / wat uwen Heer de Bruwe van het verduytscht Hebreus of Hebreus duytch / selfs der niemoe obersettinge / seyt in sijne hooggenelte Doozreden aen den Sanger en Leser ? Dit moet ick noch hier by voeghen dat de nieuwe Overletters den Hebreusen text so gansch nauw en nae hebben uytgedruckt , dat sy oock veeltyds de ordre ende stellinge der woorden hebben na gevolcht ; waer door het somtyds is geschiet (merck op / Voorlooper) dat de soetvoluensheyd van de Nederlandsche taele gesteyt , ende den sin niet so klaer ende ombekommert werd uytgedruckt . Dit seyt hy self dat hy gepooght heeft te myden in sijne Psalmen en geester staeltjens van / ende seyt daer nae / 'twelck niet alleenlyck nae myne ooren een soeter gheluyt geeft ; maer oock eenvoudijcker en klaerder den sin is uytdruckende . . . Hebbe ick / die gebonden waer aen secker ghetal van sangh-berfen en die vol te moeten maechen / den tert fontijds wat uytghebeeyt ende met wat meer woorden verlicht / soo hebben oock andere gedaen / en moeten doen / die haer selven daer aen ghebonden hebben . Zelf hebben Marot en Beza , die daer niet aenghebonden waeren ende soo deel of woepnigh zangh berfen mochten maechen als sy wilden / alsoo gesdaen / ende met circumlocutien en paraphrasen en beranderde woorden den sin van den text uytgebeest . Waer / roept ghy / wie vond oyt het woord van hongrige pensen inden Bybel ? maer / waegh ick / wie vond oyt inden Bybel dat David in een sack kroop ? En of het in den Bybel niet en stand / soude de Heere Doep daer om het eene niet mogen seggen / gelijk hy gedaen heeft sonder dat het rijm daer aen hingh / ende ick niet het andere / alser mijn rijm moest mede gebonden werden ? krumpt in uwn schulp / Voorlooper . Als den Bybel sprack van een hongertigen buych : soude het soo ongerijmden saeck sijn dat den Dichter in sijn rijm sprack van hongertighe pensen ? waere het seggen des Bybels niet een Metonomia continentis pro contento , of eene Synecdoche totius pro parte . den buych nemende vooz dat gehele hol datmen het abdomen noemt en waere het seggen des Dichters niet eygentlijcker ende nader geseyt als men van hongher spreecht / deluyt dat in het hol des buychs oock andere partjen sijn begrepen / als lever / milc / nieren / aederen / &c. in welcke doelen de plaetse des honghers niet en is / diemen noemt appetitum animale . In dien ghy seyde dat het onhebbelijck waere datmen / spreekende van menschen / pensen seyde als of het beesten waere / het had eenigen schijn : maer ghy waert oock aensien wat vooz slagh van menschen dat het waeren daermen so van sprack ende in wat gelegthepd / ende ghy moet oock waeren die maniere van spreken niet ongebruikelijck te wesen selfs als men van menschen spreekt . Hebt ghy niet hooren seggen / Voorlooper , Quae uenen waeren de luy in haer eyge penslen ?

Wie toe dat het u oock niet en gebeure die den Ridder niet veel goeds wenscht. Weet oock dat / daer ick gebuycht heb de woorden van hungerige pencken, de Propheet spreekt van varren, van stercke Stieren van Bazar / daer hy sijne bondgenooten by gelijkent: die seyt hy hadden hem omcingelt; oock seyt hy dat Honden hem omcingelt hebben: ende dat de stieren pencken hebben en de Honden hongereich ballen is pder bekent / ende derhalven behoorde gy niet sulcken verwonderingh niet te vragen wie vond oyt het woort van hungerighe pencken in den Bybel? als den Bybel van stieren spreekt soo gaet den Ridder buyten den stijl des Bybels niet als hy het woord van pencken aldaer gebuycht.

Aengaende het werck van D. Reuius ende van Heule, seght ghy / alsoo het den Ridder in zyne waerde laet so sal ick het mede in zyn waerde laten. Ik heb niet geseyt dat ick het werck van D. Reuius in zijne waerde laet: daer spreekt ick niet van: maer heb gheseyt / dat ick in zijne waerde liet of het de sachtste en beste middel van veranderinghe zy / of niet / de vermaechte Psalmen van Dathemus in de Kerck in te voeren. Ghy seght dat ghy het oock in zyne waerde laet. Maer wie hoorde opt sodanige betepkeninge ende uytleggunge deser woorden? dat is, seght ghy / dat ghy het verblyft aen het oordeel van alle verstandige ende besadighde ghemoederen, of het niet eer een styl en is van eenen aerdighen spotvoghel, als van een rymmer vande stichtelicke Psalmen Davids, darmen deluyden &c. Maer waer in bestaet doch desen stijl van eenen aerdighen spotvogel? Dat / seght ghy / men haer nae geeft dat zy Dathenum verlap, verklust, verketelboert, ende op hare aenbeelden versmeert hebben, ende datmen over zyne Psalmen den roffel, de gerffschaeft, ende ick weet niet wat heeft laten gaen. Sijn dat spotreden datmen het vermaecken van Dathemus Psalmen niet eenige Metaphorische woorden uytbeeldt die sulck betepkenen ende *termini artis* zijn? Men plagh dat booz aerdigh te houden als het wel op de saethe paste / maer niet booz spotten. Gelyck de oberbloed van saken goed is so heeft oock de oberbloed van woorden haere waerde? Hebt ghy in de Schoole niet ghehoort vande *Phrases Aldi Mantii*? Hebben utwe Meesters u die noyt geretommandeert / noch het Boeckjen van onsen Erasmus dat *Copia verborum* ghenoemt werd? Hebt ghy anders niet geleert in de Schoolen als *Quod bene docet qui bene distinguit*? Ghy seght pag. ghetepkent num. II. dat ghy dat altydt in Scholis hebt geleert. Is dat altyds utwe leg ghetweest? 't Waer dan doen wonder so ghyse wel verstant. Hpt het gheene van / dat men booz aerdigh in andere plagh te houden / seght ghy dat den Ridder toont dat hy van alle martten weer ghekomen is ende van alle ambachten wat weet. Wat wilt ghy seggen niet van alle martten weer gekomen te zyn? Is het datmen sich op gene martten heeft laten bedriegen? Is dat niet pnysselijch? Of is het eene gelijcknisse van quade waeren die op gheen martten verhocht kunnen werden ende altyds wederom komen? Waer hoe past dat op my? Boecken diemen in alle Boeken verstant ende woepnigh kyckers of vragers krijghen die soude wel kunnen gheest woerden van alle martten weer te komen. En waerom toont den Ridder dat hy van alle ambachten wat weet. Hy spreekt van verliappen, verklusten, verketelboeren, versmeeren: maer moet den minsten boer niet wat

die woorden beduyden sonder dat hy ebenwel daerom gheseyt wordt dat hy van alle ambachten wat weet? Als D. Revius seyt dat hy de losse en lamme leden des gedichts van Daxenus heeft herstelt, sult ghy daerom segghen dat hy van het ambacht van de Barbiere of Leesletters wat weet / om dat hy die maniere van spreken op zijn werck past / ende die metaphora haer ordeent? Ich houde sulck segghen dooz fraep en aerdigh. De heer de Bruine seyt in zyne doozgemelte Bedutatie / de Psalmen die so erbarmelick ghelebraccht in onse Kercken werden ghesonghen, dienen hervormt ende ter nieuwer smisse ghebraccht: sal men daerom seggen dat hy van het ambacht van Leesletters / geelgeters / ende smits wat weet? ende als sijns N. seyt dat dese wel dienen ter nieuwe smisse ghebracht, ghelijck hy gedaen heeft / heet het dan spotten en pmanden per naegeden / als ich segge dat sommige die verlim ees hebben?

Ghy keurt dan mijn stijl dooz onbegnaem om de stichtelijke Psalmen Davids te rymen, om dat ich in mijne Wooreden (die immers geen Psalmen Davids sijn) hebbe ghebruycht de woorden van overlappen, verklaffen, verketelopen, versmoet, de roffel en de gers-schaaf laten gaen. 't sijn erbarmelijke redenen / Voorlooper. Was de stijl van Daxenus daer toe bequamer die dooz een berloppen Aldunich ende een oproermaccker van anderen is uytgemaccht / ghelijck ich hier dooz verhoelt hebbe / ende die sijne Penne en stijl gebruycht hadde tot het stellen van een heftigh geschift tegen den Heere Princen van Oranien / waarom hy oock sich uyt Genuc kechte om dat hy dyesde wat op zijn rugge of een haperingh aen sijn hals te krijghen? *ayant peu de sa peau, seyt Jean le Petit.* Ghy dwingt my daughen te segghen / Doozlooper / om my van ulre buyligheden die gy my soect aen te smeren / te hebyden / die ich liebet wilde slijgen. De Franse Psalmen zijn gemaccht van Clement Marrot ende Theodorus Beza / ende sijn in de Gereformeerde Kercken in Franckrijck ende elders in grooter waerde gehouden: Ende weet ghy niet / Doozlooper / ich spreec niet van aerdige spotteryen / maer wat buyligheden met meenichte uyt Marrots Den sijn gehorren / soo leest sijne Doemes / ende sy sulen u haest te gemoet komen met hoopen; hier een *Frere André*, daer een *Piere Martel*, *Alys en Marib*, *un cheval & une Dame*, *La bigotte sans sottise* &c. Hoe Beza oock by deelen is uytgemaccht en doozghestrecken om bescheyden zijne gepele en risfige gedichten is genoegh bekent ende nochtans is hy een Rymer gheweest van de stichtelijke Psalmen Davids.

Daer mede sact ghy te komen tot des Ridders gevoelen van de Psalmen van den Heer Pensionaris de Bruine. Daer Doozlooper / waer heb ich mijn geboelen daer van gesept? Ich heb alleen verhaelt dat hy goed gevonden had dit werck der Psalmen heel anders te handelen als van yemand anders oyt was ghedaen ende verhaelt ende wijst aen hoe sijne N. dat gedaen heeft ende ghebruycke daer toe sijne eegen woorden. Is dat myn gevoelen geseyt? Weseu man seght ghy dat ich hys wat simpelick bejegen. Wat is dat te seggen? Oef ich hem niet vers ghenoght? Ich noeme hem de heer Johan de Bruine Pensionaris van Zeeland. Ich spreecke van hem met respect. noeme hem doozgens sijne N. dat immers N. sijn waerheyd beteykent. Of is het een douch-faut / en moit

in plaats van sim pelick hier schimpelick sijn gesbet? ick sal het dan daer booz nemen. Maer waer upt blijkt dat ick hem vry was schimpelick bejegen?

Het eerste, seggt ghy dat ghy daer van segghen wilt raecht de persoon van den Heer de Bruine selver: het tweede sijne Psalmen, ende eyntelijck seggt ghy yets te sullen seggen van het rymeloose rym in de selve gebruyckt.

Raekkende de Persoon, seggt ghy / dat hy is een seer geleert, wel-spreekend, eerlijck ende ghequalificeert Man, die &c. Seggt byz Doozlooper van sijne goede ende groote qualitepten (die ick in hem omhelse ende eere) soo veelt het u gellest: Maer soude het niet beter sijn dat ghy het op een andere plaats beed / betwijl ghy seght / nae dat ghy sijne toetenschappen en qualitepten hebt gheertendeert / dat die dingen tot dit subject van de Psalmen niet veel en doen ende dat ghy alhier sepde wat ick gesepd mochte hebben raekkende sijn Persoon / betwijle ghy seght dat ghy gekomen zijt tot des Ridders ghevoelen van de Psalmen van den H. de Bruine ende dat ghy dat in drie punten sult verhandelen? Wat heb ick ghesepd raekkende sijne Persoon? waer heb ick die te hoort ghesproken? ick weet het niet dat ick het ergens ghedaen hebbe / en ghy en wijst het niet aen waer ick het soude gedaen hebben. Spottelijck, seggt ghy / hebt ghy dien aensienlijcken Man bejegent. Ick braghe al weer / waer? u seggen en beschuldigen is geen betwijls. Het is een saech die in questie is: ende die woerd niet betwefen door noch eens het selven te segghen 'tghene men betwijfen moet / ende dat woerd gheseten *Pesitio Principij sine quaestione*, dat ghy al mede behoorde in de Schoolen gheleert te hebben daer ghy altyt geleert hebt *Quod bene docet qui bene distinguit*. Ghy seght wijders / dat ick gepooght hebbe den geenen die sijn Psalmen souden mogen aengenaem sijn te doopen met den hatelijcken naam van de Kettersehe Brunisten. Ghy sepde dat ghy soub sprecken van't geen den Persoon raechte van den Heere de Bruine ende verbalt al weder van den Text ende blijft niet by het eerste lide uwer verdelinghe ende spreekt hier van luden die sijne Psalmen souden mogen aengenaem sijn. Ick sal u eventuel volgen / Doozlooper / al looyt ghy buyten 't spoor. Maer als ghy seght dat ick salx heb ghepooght te doen soo neemt ghy mijn woorden al weer by't verkeerde epide. Ick heb / daer ick spake van de middelen die de H. de Bruine aenwijst hoe sijne Psalmen (ghelijck in het Psalmboeck by hem laest upt gegeven aen de eene zijde des blads de Psalmen van Dathenus staen ende aen de andere zijde de zijne) onder de Dathenische in de Kercke gebuycht soude kunnen werden / gebuycht het woord van Brunisten: maer niet om den geenen die de zijne mochten gebuycken met eenige Ketterfen naem te doopen (gelijck niet mijne maer wel uwe maniere en practijche is) maer om simpelijck te betepkenen die gheene die het sielen met de Psalmen van de Heere de Bruine ende in dien deele hem toegedaen waren / tot onderschepinghe van die de Psalmen van Dathenus in de Kercke mochten singhen. Soo werden de Philosophen genaemt Pythagoristen / Platonisten / Epicuristen / Zenonische / Pyrrhonische / Aristotelische etc. nae dat sy Pythagoras / Plato / Epicurus / Zeno / Pyrrho / Aristoteles etc. waeren toegedaen ende haere opinien goedvonden. Niet om haer te bespotten / maer om d'eenuyt d'andere te onderschepden

ſcheyden. *Maen ſie mijn woorden nae. Op luden aldus: Die het in de Kercke met Dathenus honden, ſouden haer lichtelijck verhoovaerdigen als ſy ſaegen dat de Bruuſten &c. Wat is dat anders te ſeggen als die het in de Kerck met de H. de Bruine houden? ende wat is dat meer dan of ick ſimpelijck gheſeyt had de Datheniſche ende de Bruiniſten? Dit moet namers ghenomen werden in qualitate qua & ad ſubjectam materiam. Zier nu in Engeland een geweeſt die Broulon heete/ ende ſijn de geene / die van ſijn ſette waren en noch ſijn / Brouloniſten genoemt / mijn Heere de Bruine kan niet gebeteren dat die Naams naem-aen de ſijne wat gheleert / ende wat my belanght ick ſegge geen ghedachten ghehad te hebben om den geenen, dien de Pſalmen des Heeren de Bruine mochten aengenaem ſyn, te doopen met den naem der Ketterſche Bruiniſten. Ick heb den naem van Robbert Broulon ende de Brouloniſten/ dieſe oock Separatiſten noemen / wel meer ghehoort/ maer heb my noyt daer aen laten gelegen weſen om my op haere Leerpointen of Ketterſen te inſozieren. Op deſe gelegentheyd heb ick geſien in de Kronijcke van Sir Robbert Wake dat hy in het leuen van de Koninginne Eliſabeth ſeyt dat ſy waren tegen de Regeringe der Biſchoppen, niets haer behaegende als alleen de Kercken-ordeningh van Geneve: Ende dat Heurp Barrouw (die Broulon gebolght is / en een hooft deſer Sette geweeſt is / en met zjn Secretaris op den Couwer Hil door laſt van de Koninginne op een morgenſond is opgeſhangen om datſe hare authoriteyt in't Kerckelijck verachteten) ſeyt in ſijne Diſcovery pag: 254, Dat het zinghen der Pſalmen in de Kercken in Rym (als ſynde geen formele ſchrifture, maer maer een paraphraſe) ongeoorloſt is / ende veel eer een zingen van andere Gefangen / die geen uyt-druckelycke ſchrifture zyn, maer dat de Pſalmen in proſe mogen gheſongen werden. Doozlooper ghy moogt oock deſe Raets tepchenen / hoe wel daer by onderschepdt is tuſſchen het ſeggen ende de opinie van deſen Barrouw en tuſſchen het ſeggen ende het gevoelen van den Heere de Bruine, aengaende de Pſalmen. Ick ſal hier eenighe zins woorden verhalen upt de Dedicatie (ſtaende dooz zjine tweede Pſalmen) aende Generale ende Particuliere Staten van de Vereenighe Nederlanden: Deſe, namentlijck de Pſalmen / ſyn voor deſen by verſcheyden, oock met konſtige ſoetigheyd, in Rym gebracht, maer hier en daer geſcheurt, gelapt en onthaelweyt. Hier verthoonen ſy haer eenvoudigh, ſonder om hang ſel (hoewel in een Nederlandſch klee) ende daer nae, Gods heyligh boeck ſoo net en ſoo loſtick overgeſet ſynde, werd dit eenige noch vereyſcht, dat een rechtmatigh Pſalmwerck by Gods eygen woorden blyuende in kerckelick gebruyckt gebracht werde. Dit meynt ſijne N. mogelijck wel gedaen te hebben / maer ſeyt hoorders ſich dat niet te derven toemaughen. Oock ſeyt wel-gemeide Heere de Bruine al daer in ſijne Dooz-reden aen den Pſalm-ſinger aldus: Veele hebben ſich bevylicht een ſoeter en gevylder werck uyt te leveren, brengende dat mede over een met den oorspronckelicken Text, ghelijck ſy eenighſins haer oogherck beſchoren hebben met een aerdighe ſoetigheyd de ooren ſtreelende, maer ſy hebben ons Gods loutere woorden niet gegeven maer den ſin by maniere van een paraphraſe of breeder uytlegginge voort gebracht, het welck my noyt vernoeghs maer*

maer alrijds met ghedachten nae yers berers luyfterende gehouden hebbende, ben ick over eenighe jaren te raede ghewerden een onverdacht proef stuck in't werck te legghen, daer in ick met een onvermoeyelijken arbeydt de Grond-Psalmen *van woord tot woord sonder kreucke of mincke* op onse gewoonlycke sange gebracht hebbe, Ende dit is gheweest de eerste Beerlompe &c.

Had ick mi / Voorlooper / mijn Psalmen sonder Rhym gheschreeven ende best gebonden die te doen singen met de selve woorden van den Text, schoon die op maeten waren gebacht / soude ghy niet meynen schoone kans te hebben om tegen mi te segghen dat het wat Bruniste? Maer ick en bezwaere hier de Heere de Bruine niet / noch den geenen die het in de Kercken met sijne *11. Psalmen* mochten houden / maer segge wat ghy wel soude meynen in sulcken gebal tegen mi te mochten segghen. Verstaet mijn woerden wel ende geeft mi niet nae dat ick de Liefhebbers van de Psalmen des Heeren de Bruine pooghe te doopen met den haerelijcken naem der Ketterische Brunisten. Ick heb booz heenen geseyt datter by onderschept is tusschen Meesters Warroutos ende des Heeren de Bruins seggen: want Warroutos seyt dat het ongeoorloft is de Psalmen in Rhym ter Kercke te singen ende de H. de Bruine lijdt het; ende den eenen seyt datse in profe mogen gelongen werden, ende den anderen bindt wel best datse eenvoudigh en sonder omhangsel ghesongen werden / ende met Gods loutere woorden, maer heeft de *profe* noch enige ghelijckenisse van versen gegeven (doch mede sonder rym) en op thoon en mate ghebracht: hoewel alle *profe* alle ghesongen sal worden (ghelijck by de Dapisten) thoon en maet niet hebben. Ick dencke oock by de Broutonisten / die de Psalmen in profe mochten singen: anders soude het wijsfangh wesen.

Ick heb booz heenen geseyt / Voorlooper, dat ghy dypen 'tspooz liept / ende ick en sie u daer noch niet weder inkommen. Gy seyde dat het tweede, daer gy van seggen wilde, soude raken de Psalmen des H. de Bruine, namentlijck wardes Kidders gevoelen daer van was / daer toe ghy seyde te komen na dat ghy van D. Revius en van Heule had gesproken. Maer waer begint ghy dit tweede point te verhandelen? ghy seght nergens waer ghy het aenbangt. Ick kan het nergens vinden. Ghy die een ander berwijst sijne grammatica noch niet te kennen ende die so hoogh in de scholen gestudeert sijt / dat gy loest quod benedocet qui bene distinguit behoorde immers te weten als ghy het gheene ghy verhandelen wille hadde afgedeyt in drie pointen / dat gy van / hebben de het eerste afghehandelt / behoorde te seggen dat ghy tot het tweede quaemt; men soude dan oock ghesien hebben dat ghy oock wat de *arte oratoria* verstaen had als ghy uwen text vervolght hadde nae de verdeelinghe die ghy gemaect hadde. Maer / Voorlooper, het is al confusys werck met u / ende ghelijck men in Holland seyt / hier had ickje / daer verlooz ickje. Ick dencke evenwel dat ghy het tweede point wilt beginnen met de volgende inspydinghe / beginnende

Desen geleerden ende uytnemenden man &c. Hier seght ghy / wat die Man de Psalmen van Datheen gelesen en herlesen hebbende gedaen heeft, ende hoe geluckigh het dien goeden ouden Heer gedaen heeft volgens het gevoelen van de

de voornaemste Godsgeleerde. so datse daer over verbaest syn. **I**ch laet haer van des Heeren de **B**ypnus Psalmen gheboelen wat haer goet dunckt: ick laetse verbaest sijn: maer ghy moest gheseyt hebben wat van dese Psalmen des Ridders gevoelen was daer toe op seyde ghouten te sijn. **D**e Heere de **B**ypnus seght ghy heeft geresolveert niet gelijk den Ridder gedaen heeft: maer waer toe dese gelijckenisse gemaecht op den Ridder? hebben niet andere mee anders gedaen als ghy seght dat de Heere de **B**ypnus geresolveert had te doen? **D**en Ridder heeft het ober al te liden: hy heeft ober al de pap versouten. **H**y seght, seght ghy / Iunium ende Tremellium gevolgt te hebben, hoewel by in der daed de nieuwe Oversettinghe veel oncloent heeft, en mogelijk gheen Iunium of Tremellium in syn comptoir heeft. **I**ch heb booz heenen gheseyt dat hoe ghy langer loopt hoe ghy blinder werden sult. **G**hy spreect so licht dat u tegen als mee gaet. **I**ch heb in het rijmen der Psalmen gestaetigh gebruycht de nieuwe obersettinghe / gelijk dat wel te sien is aen mijn **B**epelste dat wit op snee is ende daer nu een swartachtighe stroep dooz loopt daer den text der Psalmen staet / ende ben blyde dat ghy / die op een ander plaats mijn werck en my soecht upt te maecten (als die niet veranderde woorden ende my slechts alleen gevallende manieren van spreken myne blaederen soude hebben gevult) dus doende selver bekent te sien dat ick de nieuwe obersettinghe heb gebruycht / hoewel dat ghy dat op een haeteliche maniere boozstelt. **H**et dat moet uptgeben dat het in heeft. **H**eb ick dan de nieuwe oversettinghe inder daed veele dinghen (*nota*) ontleent, so stelt ghy self vast dat icks gebruycht hebbe. **D**at ick wel heb gesept / maer ghy moghelijck niet en soud wullen op mijn seggen sennemen.

Maer wat een werck meent ghy upt te wercken / als ghy dat soo haetelich boozstelt? ghy loopt in uwo eppen licht ende spreect den geenen te hozt daer op soo booz ingenomen syt. **I**ndien pemand / die vele dinghen upt de nieuwe obersettinghe in het rijmen der Psalmen heeft gebruycht / ban u moet hooren / dat by vele dinghen in der daed die nieuwe oversettinghe heeft ontleent, hoe maecht ghy het dan met den Heer **I**sraël / die ick seyde gheseyt te hebben dat hy in het dichten syner Psalmen sich veel daer aen had laten gelegen zyn dat hy de woorden vande nieuwe oversettinghe mochte behouden ende daer ghy van seght (pag. ghetepkent num. 7.) in desen utwen brief / dat men uyt syn werck wel kan zien dat dat waer is? **H**oe maecht ghy het met mijn Heere de **B**ypnus die sijn heele werck seggen wil te bestaen upt woorden bande nieuwe obersettinghe / die hy sept soo net en soo loflyck te zyn, behalven moghelijck daer hem de zijne mocht beter behaeght hebben / gelijk noch ondaner seker **H**erz **P**redicant ober een maectijd seyde / dat den **H**. de **B**ypnus hem hadde de eere ghedaen hem sijn **P**salmwerck gecommunicert te hebben ende dat hy sijne **A**. ooc hadde te gemoed geboert sijne consideratien op eenige plaetsen / maer dat mijn **H**. de **B**ypnus sijne **P**salmen hadde ebenwel uptgegeven sonder die verandert te hebben. **W**aren deses **P**redicants consideratien teghen de nieuwe obersettinghe / soo moest die noch by hem niet van al te grooten geloofwaerdichheyt sijn: of waren sy in conformiteyt van dien / soo moest mijn Heere de **B**ypnus

die noch niet door soo net en soo loslyck overgeset gehouden hebben / ende het moest al gheueft sijn door de naerder correctie, soo lange jaren daer naer daer op gevolght, soo ghy seght pag. 4.

Ghy oordeelt van selver / Voorlooper / dat ick de nieuwe Obersettinghe in der daed gebuycht heb / ende dat gaet u tegen / ende ick heb het aen te nemen tot mijn boordeel tegen het gene ghy seght dat ick niet alleenigh my bevallende, mameren van sprecken myne bladeren heb ghevult : Maer ghy en let daer niet op wat ghy seght / ende meynde / dat dit u diende om goed te maken dat ghy seght dat ick segge Iunium ende Tremellium gevolght te hebben ende mogelijck geenen Iunium of Tremellium in myn comptoir hebbe. De obersettinge deser mannen / die ghy door dese woorden van Junius en Tremellius schijnt te verstaen (anders soude het geen slot hebben dat ghy seght dat ick in der daed de nieuwe oversettinghe heb veele dinghen ontleent) heb ick niet geseyt gebolght te hebben / maer dat ick onder de uyleggers (dat is noch wat anders als Oberfetter) der Psalmen, my heb gediend van de Uylegginghen van de Heeren Emanuel Tremellius ende Franciscus Iunius, twee vermaerde mannen onder de Gereformeerde Leeraers.

Dit heb ick geseyt / maer ghy twijfelter noch aen of ick de waerheyt seght / om dat ick moghelyck gheen Iunium of Tremellium in myn comptoir heb. Ghy toont selver Voorlooper, niet alleen dat ghy haer niet in uwo comptoir hebt / maer dat ghy niet en weet wat van Junius en Tremellius is ; anders soudt gy niet seggen Junius of Tremellius (ghelijck offer twee Wpbels van den eenen en van den anderen elc een waeren) maer Junius en Tremellius. Want het is maer eenen Wpbel / die van haer beyden is overgheset ende niet hoer opdragginge berlicht. Sy komen mogelijck in den Hage op de Sael niet veel in de auctien / daer men soumtijds boecken koopt / niet so seer om daer pets wt te leeren als om daer op een ander wat meer geds af te maken : anders soudt ghy moghelijck op den tijtel sien staen hebben *Biblia sacra, sive libri canonici prisce Iudæorum Ecclesie a Deo traditi, latini recens ex Hebræo facti, breuibique scholiis illustrati* ab IMMANUELE TREMELIO & FRANCISCO JUNIO. Ghy seght van / Voorlooper, moghelijck heeft den Ridder gheen Junium of Tremellium in syn comptoir : Ick konder nu wel geen hebben in mijn comptoir ende hebbender een ghehad doe ick niet het rijmen der Psalmen besigh was. Ick konder wel selfs geen gehad hebben ende ebentwel een gehad hebben by leeninge.

Maer / Voorlooper, ick hebbe den Wpbel / diemen noemt Biblia Iunii & Tremellii, ghehad in mijn comptoir van ober ses en dertigh jaeren / ende heb den selven noch : ende by aldien ick by u soo verdacht ben dat ick in soo gheringent saech by u niet geloof waerdich ben ende indien der u mocht aengheleghen sijn om uwo boordeel tegen den Ridder daer mede te doen so dien Wpbel daer niet gebonden woerde / soo send hier een Notaris niet twee getuygen om inspectie oculaire daer af te neemen / of detoylle ghy sulcken looper bent / komt selver met een snap eens ober ende steecht u neus in't comptoir. Het is rupen genoegh daer mijn boecken nu staen / ende gy sulter u neus niet stooten af waer by

hy al wat groot; ende sy sijn soo menichvuldich niet / of op salt hem wel bin-
den onder de Pollianten.

Ghy zepde/ Voorlooper, dat ghy gekomen waert tot des Ridders ghevoelen van de Psalmen van den H. de Bruyn ende soude dat verhaelen. Tot noch toe hebt ghy daer van niemendal geseyt / ende ick soude met goede reden kunnen segghen dat ghy / in plaetse van dat te doen / uwo eppen gheboelen van des Ridders Psalmen seght / wanneer ghy alhier seght / dat den Ridder 'torigineel niet en verstaet, maer een ander tot zyn leydfman ghebruyckt, die hy noch niet punctuelijck en volght noch heeft kunnen volghen, maer met veranderinge woorden ende hem slechts ghevallende manieren van spreekende syne blaederen heeft gevult; dat hy somtyds heele sinnen heeft naeghelaten, somtyds considerable verandert ende nae zyne Sociniaenerye gheinfecteert. Is dit des Ridders gevoelen seggen van de Psalmen van den Heer Pensionaris de Bruyn? word dooz dese calumpnen en lasteringhen betoefen dat ick het werck van de Heere de Bruyne openbaerlijck uylacche ende bespote ende soo een vrome ziele beschimpe, die soo grooten lof met dat werck had ingeleyt? Ghy zijt soo vol swarte ende quaedbaerdige gal / Voorlooper, datmen byt wat deel nief-wortel van doen soude hebben om u die quijt te maechen. *Hellebori jugere hæc res obtineri non potest.*

Maer als ghy seght dat den Ridder somtyds heele sinnen heeft uytgelaten somtyds considerable verandert ende nae zyne Sociniaenerye gheinfecteert, moeten dan dat soo aennemen op uwo woord; ick heb boden gheseyt dat de Voorloopers behooren te hebben lizieden van credentie / of men neemt haere hoodschappen en tdingen niet aen. Waer op salmen u gelooven als ghy dit seght; op uwo simpel woord/ Voorlooper? Neen: ghy moet het beloften ende de plaetsen aentwijfen.

Beynghtse dooz den dagh die met Socinianerye mochten gheinfecteert sijn. 'tIs 'toude gebuyck / als men geen redenen heeft datmen van sijn saeck meynit goed te maechen met schelden en een ander Kettery aen te smeren. De eerste Reformateurs wierden van de Hous- gesinden wtgehaeten dooz Kettery / ende de Gereformeerde dooz Lutherianen / Erasminianen / Cassandrianen / Schwinglianen / Calvinisten etc. Ende alsmen dat had ghebaen van meyniden datmen de Dictozie hadde beochten: soo meynit ghy mee / Voorlooper, dat ghy de Papegacy afgeschooten hebt als ghy maer geseght hebt mijne Psalmen met Sociniaenerye geinfecteert te zyn, om dooz dusdanige onghesondeerde ende versierde lasteringen de selve sy den eenboudigen ende goeden luyden verdaght te maechen. 'tIs 'toude kunnse. Maer ick sal u seggen waer het u eygentlijck schoyt. Ghy / en andere / sijt jalours en nydigh om dat mijn Psalmboeck meer getrocken is in seben wecken als van sommiger anderen in seben jaren / waer van nu de Boeckverkoopers altemet een quijt gheraechen / die langh de winckel bewaert hebben / aen den geenen die dooz het lesen mijner Doozreden curieus getwoorden sijn: ghelijck sy my des dancks weten en hooppen datter noch meer treck in sal komen / om die hooz buyl Papier om peper- buyfkens af te maken niet te behooven te verkoopen / dat lichtelijck te besen stont.

sond ten ware den **Rechtur** de schade des **Druickers** ende de mishandelingh sijns wercks booz quame / ende de **Exemplaren** / die met honderden noch refteren / onder de hand dede ophoopen. Den **Druicker** soude mogelijkh wel willen om een **Cappoen** ghelaerst en gespoort, die ghy soo **Ruyterlijck** bedoeden berst / dat hy noyt daer aen vergaert en had. Het schieft hem mogelijkh wel een **beten Os** / en een **Dercken** daer toe :

Onlant verhaelde my secker **Boeckverkooper** in den **Dage** dat hy op het **Speur** aldaer in eene **Werdue** pers had gekocht / nae het **woelcke** verbolghens geveyle **toerden** thoe ongebonde **exemplaren** van de **Psalmen** des **Heeren** **Fiscaris** / ende detijde het de maniere is / dat die pers aldaer ghehocht heeft het volgende moet instellen / hy de selve infette op **seben** **stubers**. Hier boven wiert niet gheboden ende nae eenmael , andermaal , derdemaal ende nae dat men ghebraght had of sy al voldaan waren **wierd** hem geseft dat hy der wel mee varen soude, ende (gelijck dat de **stijl** is als **pemant** pers heeft ingheset ende dat het hem daer booz aen de hand blijft) men riep **Oremus**. Doch seide hy my dat hy aen **pemandt** had een van die **boozsz** **exemplaren** / nu gebonden **wesende** **verlaeten** booz **twaelf** **stubers** ende als hy den **band** **rekende** op **acht** **stubers** / dat hy dan noch een **halbe** **stuber** **verliesen** soude / doch dat hy dat **mogelijck** op het **ander** **exemplaar** soude kunnen **winnen** / so hy een **robeten** **koopman** kreeg. Als de **boecken** so **qualijck** onder de **man** **willen** / **sehoon** sy al **goed** en **wel** **ghemaecht** ende van **groot** **Gods** **geleerde** **naegesen** en **gepresen** **zyn**, soo **lyden** de **Druickers** in den **druick** / ende **binden** sich in **haere** **hoope** van **winst** te **doen** **bedrogheit**.

Noch hebt ghy al niet met al gheset / **Voorlooper**, **van't** **geene** ghy booz het **tweede** **point** **boornaemt**. **Croliwens** / als ick **u** seggen **wel** na **se** / so **behinde** ick **datter** **staet** dat het is het **tweede** dat ghy seggen wilt van des **Ridders** **gheboelen** van de **Psalmen** des **Heeren** de **Bruine**. Ghy wilt het seggen, en ghy blijft het **willen** **segghen**. **Doet** **spraecht** ghy **waerder** **woord**. **Maer** **wat** **weet** ghy **berder** te seggen **van't** **geene** ghy segghen wilt? Dat ick hem **nier** en **geef** syne **waardighen** **lof**, **seght** ghy. **Mijne** **Booz** **reden** **lydt** **daer** **niet** **toe** om **pemandt** **lof** te **geven** / **maer** om den **Lefer** en **Sanger** te **berichten** **waer** **mennen** sich in het **dichten** der **Psalmen** **hadden** **gheoeffent** / ende **wat** ick **mede** in dat **stuch** had **ghebaen**. **Doch** **seght** ghy **dar** ick **mijne** **spotternye** **neem** op **uyterlijcke** **woorden**, om dat die **goeden** **Heer** **syne** **moyte** hadde **vergeleken** by **nagel** **beeten** ende het **lecken** van **enen** **Beer** / **diemen** **weet** **andersins** **onbeschoft** en **sonder** **oogen** **geworpen** te **werden**. **Wit** is **meer** al **were** **niet** des **Ridders** **gevoelen** **seggen** van het **wereck** van den **Heer** de **Bruine**. **Het** **sijn** **woorden** en **redenen** die hy **sels** **gebruycht** in **sijne** **Toe** **erpeningh** en **Booz** **reden** / **waer** **uyt** ick **eerige** **woorden** **verhaelt** **hebbe** ende **gheset** **waer** **die** te **binden** **sijn** / ende die **binden** **my** om **ben** **Lefer** ende **Sanger** te **seggen** **wat** **zijne** **A**. **sels** / ende **niet** ick / **van** **sijn** **wereck** aldaer **seide** **soo** **als** hy **dat** **booz** de **eerste** ende **tweede** **mael** had **uyt** **gegeven**. **Sijn** **eerste** **wereck** heb ick **geseft** **noemt** hy in **sijn** **Booz** **reden** **syne** **eerste** **Beer** **lompe** : ende **rest** **meerende** **sijns** **Achtbaerhejds** **segghen** ende om des **sels** **volgende** **woorden** **daer**

daer aen te knoopen / heb ick gheseyt ende naderhandt is desen ongheleckten Beer &c. Dit sijn mijn woorden : en wat is in desen te berispen ? heb ick geseyd / en naderhandt is dese Beerlompe &c. soo soude ick sijne W. eyghen woorden behouden hebben: maer of mijne Hollanders niet en verstonden wat eene beerlompe was die noch niet geleckt en is, ende dat dat mogelijk in Zeeland een spreekwoord was gelijk ghy van't naghel byten gheloofst (hoewel het van den Latijnen komt) soo heb ick in goed Hollands geseyt een ongeleckten beer, ende my dacht dat dat noch sachtter en beleefder geseyt was als een beerlompe. Sijn mi de jonge beeren onbeschoft, gelijk ghy segt ende werdense sonder oogen geworpen, wat gaet my dat aen? Het raect mijn H. de Bruyns werck / dat niet ick / maer hy selfs voor een Beerlompe gekent heeft. Apt de Voorreden voor het tweede boeck der Psalmen van de H. de Bruyne allegere ick dat sijne W. seyt dat hy den toon ende vloeyende maete, die haer ontrack ende onvindbaer scheinre wesen, eyntelijck nae groote moeyte ende vele naegelbeten had ghevonden : 't sijn sijne eyghen woorden die ick simpelijck verhaele sonder van sijn werck selfs pet te seggen of te oordeelen. Alleen seggh ick dat hy dat voorts ongeryme heeft gelaten, ende seggh / booyts in't generael dat het rymeloos dichten is den Tonnel-styl der Italianen, ende onder anderen / dat ick sulck dichten mede wel eer had besocht in een gedeelte van Pastor Fido ende dat ick her licht vond dien styl te volgen en myn nagelen daer over niet seer behoefde te byten. Dat is doermael waer geweest in mijn regard om het rymeloos dicht te binden in Pastor Fido / ende dat heb ick gheseyt / en verders niet. Dat aen het wrek vande Heere de Bruyne in der daed groote moeyte vast is geweest, seggh ghy dat nooir is. Ich weet niet / Voorlooper, of het al soo vast gaet. Mijn Heer de Bruyne was aen geen getal van regelen noch sanghverffen gebonden / hy brack af en liet die onbolmaecht als den tert niet langer was. Hy duncte dat somnige / als sy die byzheyd hadden / sulcke rymeloose verffen uyt de nieuwe oversettinge wel souden sweeten / alse wel gedeckt waren. Heeft het den Heere de Bruyne gelieft synen yver (soo ghy seggh) in het verbeteren van sijn werck ende het versinnen op het werck, dat veele op haer naegelen bytende gewent syn te doen met de gelijknisse van naegel-byten uyt te drucken, ick hebber niet teghen / noch pets van geseyt. Ich late hem seggen van sijn werck soo 'them ghevalt ende heb daer niet mee gespot / maer heb alleen gesproken wat my in mijn werck in Pastor Fido / was gebeurt / ende heb daer van geseyt dat icker geen smaech in bond om rebenen. Heeft daer en tegen de Heer de Bruyne smaech in sulck dichten / ende is den toon ende vloeyende mate niet sonder groote moeyte ende naegelbeten te vinden, ick laete hem byten al beet hy tot het leven toe / als hy maer van mijne vingeren blyft.

Aengaende de manier van de Psalmen des Heeren de Bruyne, seggh ghy / die den Ridder oock daerom niet en ghevallen om dat se korter syn als die van Dathen &c. Is van de manier van de Psalmen des Heeren de Bruyne te spreken oock een van de drie punten van de verbeekinghe die ghy voornamit te verhandelen / of is het een punt dat onder het tweede hooftpunt begrepen is ? of

f

begint

begint hier eerst de verhandelingh van het tweede punt / dat ghy nochtans niet en had gesept dat het soude wesen van de maniere van de Psalmen, ende moet al het geen hier hoorjaet / gerekent worden onder het punt / rakende des Ridderz boecelen van de Persoon des Heeren de Brune ?

Kunt ghy niet beter loopen / Voorlooper, als een sluyt ende reden stellen ende ordentelijck verholghen / tgeen ghy hoorneemt / soo mocht ghy van Abond niet wel binnen geraecken. Den Leser oordele hoe desen hump hamp ende tgeen daer volghet aen malkanderen hanght. Ich kander niet door-geraecken. Non constat oratio, en daer is soo men seyt / *ny ryme ny raison*. Ghy seght / vooreerst gheloove ick niet dat de intentie van de H. de Bruine gheweest is ia het maecken syner Psalmen die in de Kercken te singhen onder die van Datheens. Ghy seght / vooreerst. maer wat ghy hoor het tweede of hoor het volghende (dat immers wesen moet / daermen seyt vooreerst) ghelooft, dat blijft in de Pen ende utwe reden ende upt-spraech vermincht en sonder volkomene leden / die een Voorlooper nochtans wel diende te hebben of hy soude beter de kreupelle Bode mogen gheten werden / die plegen ghemeenlijck achter aen te komen / en niet voor te loopen. Ende wat doet het tot de saecke die ghy teghen my hoor hebt / of ghy gelooft of niet dat de intentie des Heeren de Bruine sodanig is gheweest ? heb ich het gheseyt dat dat syne intentie is gheweest ? Nergens. Ich heb upt de Dooz-reden des H. de Bruine de middelen verhaelt die sijne N. daer aentwijst tot het ghebruyck syner Psalmen in de Kerck onder de Dathenische, ende heb daer van gesept dat de eene niet en konde werden ober al ghepractiseert om redenen / die ick van mijn seggen ghegeven hebbe ? ende dat de andere middel my dachtte de eere sijner Psalmen wel nae-deeligh te kunnen wesen / ende heb ghesepdt waerom / ende mijne redenen ende mijn waerom werden van u niet wederlept. Waer upt blijkt oock / Voorlooper, dat de Psalmen des Heeren de Brune my niet en ghevallen om datse korter syn als die van Dathenus ? ick heb selfs niet gheseyt offse my gheballen of niet / deel mijn ghesepdt waerom. Mijn oordeel heb ick ober sijne Psalmen niet ghegeven : was oock het oogh-merck van mijne Dooz-reden niet. Hoort Voorlooper, ende laet u noch verder onderrechten. De Heere de Bruine seyt dat syne Psalmen wel een derde-part korter vallen als die van Dathen ende ick heb niet gheseyt / noch gebacht te seggen / datse my daerom niet en behaeghen / maer die woorden hebben my gedient om te bechoonen dat de eene middel die sijne N. hy brenghet om sijne Psalmen onder de Dathenische in de Kercken te kunnen ghebruycken niet practicabel is in verschepe Psalmen. Of de selve wel kunnen gesongen werden neffens die van Dathen, soo ghy segt / dat is de questie niet / maer of die middel die de Heere de Bruine aentwijst / om met sijne korter Psalmen geduyrigh inde zang te blyven ende met de Gemeynthe ghelijckelijck te eyndigen, in alle Psalmen practicabel is. Ich heb gesept neen / ende heb aenghewesen waer niet. Voorlooper, ghy hebt mijne woorden en redenen niet seer oberwooghen / maer daer soo wat los ober-gelooopen als een Paen ober de hoelen. By het geene ghy seght dat sy neffens Dathens Psalmen wel kunnen ghe-

ghesongen werden boeght ghy noch dat dat oock wel gheschieden kan sonder ander Psalm-boeck mede te nemen. 'Is waer/ als men se alleen singen wil soa ber als sy repcken kunnen / maer dat is de questie niet : maer of de middel om gheduyrigh in den zangh te blijven ende met de Gemeynthe te eyndighen in alle Psalmen practicable is. Dit moest ghy seggen ende thoonen dat doentlijck was ende self sonder een ander Psalm-boeck mede te nemen, so soude ick geen reden hebben om van u (die soo hooge mysterien in Scholis gheleert hebt / als daer is *Quod bene docet qui bene distinguit*) te segghen *quod laboras ignoratone Elenchi*. Dat dit nu doentlijck soude sijn sonder Dathenus Psalm-boeck by sich te hebben / dat seyt de Heere de Zyne selfs niet : maer hy seyt wel wt- druckelijck / wanneer men synen Psalm ten eynde is, terstond aen de oversyde van Dathenus Psalmen sal hebben te sien (mits luytende nae de zang- woorden der geener die by u sitten) waer de Gemeynthe met haren zangh is &c. Hoe kan dit gheschieden sonder het Psalm-boeck van Dathenus mede by der hand te moeten hebben? oock heeft de H. de Zyne sijn Psalm-boeck / van het tweede maectsel / anders niet wt- ghegeven als met de Psalmen van Dathenus nebens de zijne. Ich heb altoos geen ander gesien. Of worders in mijne Psalmen juyft yder vers met Dathenus begint en eyndigt, of niet / dat ghy seght u voor te staen daer in geremarqueert en hebben van neen, daer had ick my niet laten angelegen sijn. Ghy spreect dat het u voorstaet (als of het eenige jaren geleden was) sulcx geremarqueert te hebben, ende het is qualijck drie maenden geleden dat mijne Psalmen sijn wt-gegeven. Waer een groote memoerie dooz een Carnaet. Den tijtel van u sijn Psalm-boeck seyt datse sijn van een ghelijck ghelal van zangh- versen als die in de Franse ende Nederlandische Kercken werden gesongen, ende dat meyne ick soo te wesen : ende van het onderschepd/datter in eenige is/daer ick het zang- vers hebbe vol gemaect dat in de ghebruyckelijcke Psalmen ontbrack/daer heb ick in het laetste mijner Doorzeden den Leser en Zanger van onderrecht.

Ma dat ghy dus in het wild hebt geloopt/Voorlooper, seght ghy dan te besluyten dat den Ridder met syne Psalmen soo veel niet en heeft verdient (sijn oogh wit is oock niet gheweest pets daer mede te verdienen) datmen hem ten goede soude moeten neemen ende met goeden ooghen aensien, dat hy een yder soude moghen insulteren, uytlacchen en bespotten, ende den eenen voor een Ketelboeter, den anderen voor een timmerman, den derden voor een Schoenlapper, den anderen voor een sectaris soude uyt schreeuwen : Maer ick denck/Voorlooper (nu ick u van vele saecken wat heb onderrecht daer ghy geen kennisse van genomen had) dat ghy nu besluyten sulc dat het dooz u beter ware geweest dat ghy r'huys gebleven had ende uwre schoenen gespaert/die dooz veel te lopen wel na den Schoenlapper mochten gheraecten / als dat ghy my buyten dozsaecten en reden soo veel in u is geweest hebt getracht te bevecken ende myne eere te verminderen dat ghy my met onwaerheyt de laste leght aen anderen gedaen te hebben.

Ende hoe dapper meynt ghy my wel dooz ghestreecten te hebben als

ghy seght / dat ick den eenen voor een Timmerman , den anderen voor een Kettelboeter &c. heb uytghefchreeuw ! **Ist u al vergheten Voorlooper** , dat ghy te vooren hebt gheseyt / dat den Ridder / om dat hy had ghebruycht de woorden van verlappen , verklutfen , verketelboeten , verfmeeen &c. woude dat hy van alle ambachten wat wist , ende soude hy in ghebolghe van dien niet met meerder recht moghen seggen dat ghy hem booz een kettelboeter, timmerman, schoenlapper en Imt hebt uptgeschreeut ? Om dat ick het vermaerken van **Datheit** Psalmen hebbe uptgebeeld met metaphorische manieren van spreken (gelijck dat gebuyghelick is en een reden daer dooz woorden van haer eygentlijke beteykeninge tot eene andere werden gekeert om haere gelijckenisse) heb ick daerom den eenen hier booz / den anderen daer booz uptgeschreeut ? **Inde Rhetorica leerden wy : Quemadmodum nihil in rerum natura est , quod non alicui sit simile ita nihil quoque est a quo non liceat deducere metaphoram.** Ghy die soo diepfinninge saechen in *Scholis* gheleert hebt / hebt ghy soo weynich dooz gheleert in utre *Rhetorica* dat ghy noch niet en weet dat die manieren van spreken by gelijckenisse gheoorloft is ? **Sijn dese vroomen , ghequalificeerde , eerlijcke zielen dooz dese manieren van spreken voor timmermans , kettelboeters &c. uytghefchreeut ; waerom en seght ghy mede niet dat den Ridder sich selven booz een wever heeft uptgeschreeut / als hy spreckende dat hy sijn Psalmwerck (dat al achter de bank was) hadde voltrocken / in deselve Boozreden seyt dat hy dit webbe , dat langh op het rouw had gestaen , hadde afgeweven ?** **Maer ghelijck men daerom niet en kan seggen dat den Ridder sich selven heeft ghescholden booz een wever ; soo en kunt ghy oock niet seggen dat hy dooz dieghelijcke woorden die mannen booz dit en booz dat heeft upghefchreeut.** **Ick denck / Voorlooper , dat ghy immers soo dom niet en zijt of ghy suldt dit begrijpen als men het u soo instampt.**

Daer mede , seght ghy / soude ick voor ditmael eyndighen ende bewaren het restoir dat noch in myne penne is tot op eenen anderen dagh , maer alsoo ick noch belooft hebbe yerwes van rymeloose versen te seggen soo moet ick noch dese questie aen desen brief knoopen. **Maer / Voorlooper , was dit niet het derde punt uwer berdeelinghe aengaende de laecke van de Heere de Brune , ontrent de welke ghy booz heeren septe dat wat meer te verhandelen was als op eenige voorgaende , ende soud ghy dit geheele punt in de pen laten ?** **Ware tegen uwe beloften.** **Laet geen Dupbel in uwe buyck wassen : ghy hebt genoeg van sijn zaed in u hooft en hert.** **Doch ghy soud dat op eenen anderen dagh ghedaen hebben.** **Dit is wel het woord ende ghebruyck der Predikanten / die somtijts van haren boozghelesen text meer te verhandelen hebben als zy in eene Predicatie kunnen af doen / ende die houden wel een punt of twee ober tot de naeste reys / maer ghy moet weten dat ghy u selven uptgeeft booz een Voorlooper , ende dat het geen manter en is dat remant / die booz upt komt ghelooopen om zijne boodschappen ende tijdinghen met aller haest ende booz heere bekent te maken / een gedeelte van dien eenige daghen langh hy sich houden soude.** **Ontdertusschen mocht den Ambassadeur selfs ghehoornen wesen / die van niet wel te vreden soude sijn ober die onachtzaamheyt van zijnen Avantcoureur ofte Boozlooper /**

looper / dat hy maer een gheedele van het gheene hem belast was hadde aengegeuen / ende de reſte berſoegen.

Het reſtoir gheraecht van uyt de pen : een rebeloos praetie van rymeloofe verſien. Had ghy't alles in uen pen ghelaten / Voorlooper, ghy waert moogelijck niet veel geſchoten. Den Ridder, ſeght ghy / ſchijnt de rymloofe gedichten ſonder onderscheyt te verachten. Hy ſchyn't sulcx te doen : en waerom docht Ich hebbe de rymeloofe gedichten niet veracht / veel min dat ickſe ſonder onderscheyt ſoude hebben veracht. Ich hebber van geſeyt / dat zy den Toneelſtijl der Italiaenen zyn : dat ickſe in myn regard had licht gevonden : datmen in cas van vertalinge de woorden ſo wel beſt konde behouwen : dat het rymen de ſtyl vande Nederlantſche dicht-kunſt is ende veel tot de bevalligheden der gedichten aen de ooren geven kan. Wat ſchyn is hier te vinden danick de rymloofe gedichten ſonder onderscheyt veracht ? En op desen rebeloofen ſchyn vercht ghy niet tegen my / maer tegen uwe eegen ſchadulwe of tegen een marmelaen / ſo men ſeyt / dat ghy op de muur maecht / ende verkracht uwe groote Wyf heyd en't gene ghy altyds in ſcholis gheleert hebt, kupten propooſt. Had ghy die doch geſpaert tot op een beter plaerſe. Of hebt ghy maer een proeſtuck willen gheben van uwe hooge wetenſchap die ghy inde Scholen verkregen had / of het te pas quam of niet ? Ich ſoude dit alles boozs wel kunnen laten booz't geene dat het is / alſoo het my niet en raecht / maer ick kan niet naelaten u te bedancken booz' de eere die ghy my doet / naementlijck : dat ghy gelooft dat ick, als die mede de Philoſophie ende de Medicyne geleert hebbe en die ghy ſchijnt te willen ſeggen (doch niet ſonder uen ſenjn te toonen) pers van de Theologie noch te verſtaen / het ſelve inſghelijcks wel heb hooren ſeggen / als of ick het te keulen had hooren wonderen. Soude dit wel wesen een van die dinghen daer koplē de Heere Heynſius zyn debijs / of ſpauke / af boerde / *Quantum est quod nescimus!* Ich heb dat moogelijck wel ghehoort / Voorlooper, eer ghy hooren of loopen koſt. Maer hoe breeid doet ghy hier booz' niet uwe *Dilemma's!* dat argumenten zyn gelijk der boeren bozchen / ende twee tanden hebben. Maecht den eenen niet / ſoo raecht den ander. Of den Ridder ſpreect van Nederduyts rym dat gheleſen werd, of hy ſpreect van het gheene dat gheſonghen werd : Of de foetigheyd hanght aen het rym of zy hanghter niet aen , van het eerſte ſtae ick hem zyn argument abſoluyt toe : ende raeckende het eerſte, heeft den Ridder al wederom ghelyck : raeckende het tweede ſoudt ghy hem vrymoedich teghen vallen , doch hy ſal't u toeſtaen , naementlijck / dat de foetigheyd van het rym dat gheſonghen werd / niet en hanght aen't rym : maer hy ſal ſuſtinieren datter de foetigheyd aen hanght. Maer Voorlooper, hoe hanght dit aen aen / ghy ſult hem vrymoedigh teghen vallen : hy ſal't u toeſtaen ende hy ſal't contrarie ſuſtinieren. Dit ſtrijdt immerſ teghen malkanderen / groosten Philoſoph. Suſtinere ick datter aen hanght ſoo ſtae ick u niet toe datter niet aen hanght. Wie diſtinctien / daer ghy u ſoo op verſaet / ſullen u hier van contradietien niet ſalveren. Of is dit goet te maken met te ſeggen dat ick dat ſuſtinieren ſal van de Plalmen ? Maer waer toe dan de boozgaande ſubſtituepten den hals ghebroochen te bergheefs ? Die komen dan immerſ hier niet te pas.

Doch ick heb gefeght dat ghy een manneken op de myn? maecte daer ghy de-
se kunnstige schermslaegen tegen gebuycht. Wat ick iustineren soude van de
Psalmen, of de soerigheyd bestaer in het rym of niet, ende wat ghy teghenspre-
ken of toe staen soudt dat komst hier niet te pas. Ick heb alleen in mijn Booz-
reden geseyt dat het rymen de styl van de Nederlandsche rymkunst is en veel tot
de bevalligheden der ghedichten aen de ooren geven kan. Hebt ghy daer pees
teghen / soo moest ghy upt alle uwe diepsinnige wijsjes wasjes het contradictoir
tegen mijn seggen besluypen.

Dit seggen van het symeloofse rym, dat de H. de Bapne seyt niet ongerymt
te syn al rymt het niet, waer van den Heer Fiscael Boep sprecht dat sommige
sich in ongerymtheyd hebben behaeght, kan niet heel upt uwe pen gheraecten/
Voorlooper, of ghy hebt het al weer op des Ridders dupts ghelaeden /
dat hy gantsche letteren heeft verlaten. Holland is in last / de bergen gaen in
arbeid: en wat salder booz den dach komen? een belacchelijke Maups. Par-
turiunt montes &c. Laet hooren. De Ridder seyt vil booz viel: Maer wat
Grammatica seyt / dat het praeteritum imperfectum van vallen niet soo wel is
ick vil als ick viel? Het eene en het andere word gebuycht. Indien ick staa-
de ulden groten pter van u meynde te schrijven / Voorlooper, dat gy eenen boozet
barenden gesel waert ende van de eerste letter van gesel achterghelaten had / so
soude aen het nalaten van eenen gantschen letter wat meerder gelegen zijn.

Gy raect ten laetsten met ballen en opstaen ten eynde van ulden loop / Voor-
looper, ende na dat ghy soo diepsinnigh en punctueelijc hebt gedistingueert (ge-
lijck gy altyd in Scholis hebt geleert daer gy oock geleert hebt denck ick wat het
te seggen is *magna conatu magna nugas dare*) hoe dat den Ridder, hoe de Heere de
Brune heeft willen gesongen zyn, den eenen als Datheen, den anderen nae zyn
fantazye, ende na dat ghy geseyt hebt dat gy te voren hebt aangewesen wie meer
lof verdient heeft (die doch den Ridder gaen aen den Heere de Bume ende aen
andere laet / ende die hy niemanden gedysputeert heeft noch en disputeert) seght
gy / hier mede te sluyten ende te blyven syne Ed. geneygde dienaer I. A. S. Gy
moet al wel bekent sijn hy dien ulden Heer die u met die letteren kent / en meyn-
t nu uwe dingen dapper wel beschijct en desen Heer en d' Heer Fiscael en andere /
en bysonder den welgemelten Heere Pensionaris de Bume / booz wien gy seyde
wat meer als voor andere te hebben te verhandelen, ten hoogsten aen u verban-
den en verplicht te hebben / al sijt ghy den rechten Peter niet daer se veel op te
houden hebben. Soo ghy een man zijt die gaeren in Zeeland in de regeringe
of in eentich ampt waert / ende indien ghemelte Heere Pensionaris aldaer wat
bermagh / soo hebt gy schoone kans om booz sijn fabeur en crecht noch t' avond
of morgen te recht te raecten / dewijle ghy soo dapper booz sijne A. teghen den
Ridder hebt gestreden.

Mer ick mede sluypte / Voorlooper, soo moet ick u noch wat onderrechten
van myn restoir: namentlijck van het Octrop dat ghy seght van my versocht
te zijn ende oock van t' geene ghy seght dat den Ridder in desen florianten tyd
onduytsche of uytheemse woorden, of diergelijke gedraeyde en gekreuckte
manieren van spoecken en woorden uyt het Latyn of Frans ghevonden door-
gacas verhaelt.

Wat

Wat het eerste belangt / Voorlooper : ick hebbe / eer mijne Psalmen zijn uyt
 ghegeven aen de Ed. Gr. Mogende Heeren Staten van Hollandt & Over-
 sicht om die te mogen uytgheven door sulchen Drucker als het my goed dacht.
 Dit dede ick niet om mijne maer om des Druckers wille die te horen gedrucht
 had de beschrijvinge van mijne woonstede OCKENBURG in quarto, om
 hem te wapenen met een papieren harnasch tegen het quaed gebuyck sommi-
 ger andere drukkers / die wel licht tegen alle behoorlijckheyt eens anders werck
 naedrukken in kleyn formaet / ende dan om de gheringe prijs / daer sulcx booz
 te bekomen is / het kostelijcker werck installigh maechen : ghelijck hem dat in
 het boozleden Jaer geklaert was door eenen Bon, dat hy niet booz bon opnam.
 Dit was de oorsaeck van mijn beroeck. Wilt ghy het niet gheloven / so hoor
 wat ick dien aengaende / doenmael heb gheschreven aen een considerabel Heer
 van den Staet / dien ick dese saecke recommandeerde booz den Drucker / die
 het Requeste soude pzesenteren :

*Cogit me, Vir amplissime, preces descendere in istas Typographorum quorundam
 improbitas, qui aliorum operas & impensas, si spem aliquam lucri vident, para-
 biliore editione saepe perditum evnt. Quod, praeterquam quod per se iniquum & tan-
 tum non improbum est, saepe etiam multorum mendorum causa fit dum extra curam
 auctoris sunt ejusmodi editiones. Hac ut ne eveniant, Privilegio dicto canuum
 velim no cui alii hac mea excudere liceat nisi cui hoc velim concedere.* Dat is
 (ick sal het vertalen booz den geenen / die de Latijnsche spraeck niet
 en verstaen) Mijn Heer, tot dit versoeck werd ick ghedwongen door de
 ondeugdelijckheyt sommiger Druckers, die terstond yets nadrukken in
 kleynder en onkostelicker formaet, so zy daer in eenigh profijt sien, en
 bederven een ander die groote onkosten aen zyn werk gedaen heeft. Het
 welk, behalven dat het in sich selfs onbillick en onvroom is, so is het oock
 dickmaels oorfaeck van vele fauten, als sodanigh drucken gefchiet son-
 der dat het oog des auteurs daer over gae. Op dat dan dit niet gebeuren
 mochte, so wilde ick wel dat door 'tvoorlz Oetroy verboden wierde, dat
 dit werck niemanent grootloft ware te drucken, als die ick dat vergun-
 nen wilde. In eenen anderen brief heb ick aen den selven Heer geschreven aldus:
*Et si autem ego nec examen, nec judicium Facultatis Theologicae super hoc Psal-
 morum opere reformido, usus in eo versione vernaculâ, quam novam vocant, &
 optimorum inter pretium fide & auxilio: tamen, quia Privilegium hoc petebatur
 non in mei, sed bibliopola gratiam propter improbitatem aliorum, quam in
 meis Ockenburgicis expertus fuerat, ipsi vero judicium illud Professorum &
 quid tandem in aliquo DD. Ordinum Conveniu de privilegio isto statueret-
 ur, expectare res videbatur non parva mora, qui jam operas Typogra-
 phicas absoluit & omnia ad editionem parata habere visa ut sine damno
 & detrimento distractio illorum protrahi non posset: visum fuit abs-
 que*

absque privilegio dare lucis usuram huic meo Psalterio. Dat is. Ende, alhoewel ick niet beschroomt ben voor het examen en het oordeel der Theologische Faculteyt over myne Psalmen, als daer toe gebruyckt hebbende de nieuwe oversettinge ende de hulpe der getrouwste en beste uytleggers: nochtans, dewyl het Octroy niet versocht wierd om myne, maer om des Druckers, wille, ende dewyle hem dachte dat het langh soude kunnen aenloopen eer dat oordeel van de Professoren konde gereedt zyn, ende oock eer dat de Heeren Staten daer nae in eenige haere Vergaderinge daar op mochten komen te disponeren, en dat het werck alreede gansch afgedruckt ende alles gereedt was om dat uyt te geven, so dat sulcx sonder syne schade ende interest niet langh konde uytgesteld werden, heeft hy geraden geacht dit werck sonder Octroy uyt te laten gaen. **Hebben nu de Ed. Gr. Mog. Heeren Staten van Holland goed gebonden te apostilleren / dat / behorens haer Octroy daer toe te verlenen / de Theologische Faculteyt die eerst soude visiteren ende examineren / om dat gedaen sijnde daer nae wijders te disponeren op de requeste / dat deden haer Ed. Gr. Mog. uyt haer sonderlinge macht en autoriteyt.** Hy seiden daer gheen rebenen hy: heel min dat sy dat deden / Voorlooper (gheleijck ghy seght / als of ghy de brieven in uw tascj had ende of ghy mede inde Vergaderinge ende selfs in het Conclave waert gheweest) om dat sy bewust waren van des Ridders inclinatie tot de Sociniaense ketterye. **Ich dencke dat hare Ed. Gr. Mog. onder hare hooghwichtige landsaken sich dapper daer mede bekommeren om kennisse te nemen van des Ridders inclinatie / die achter de Loostuynsche heubeltjes ghedoochen in sijne eenfaenheid leest. Scilicet is Superis labor est.** De Heeren Staten hebben haer Octroy verlaent op de Psalmen van den Heere Boep sonder die behoorens te laten visiteren en examineren **Haer Ed. Gr. Mog.** waren niet bewust van eenige syne inclinatie tot setten of ketteryen: **Maer de Kercken-raed in den Haag** was wel bewust dat hy eenige versen had gemaecht vooz eenige **Tractaten van Johannes Aptenbogaert /** namentlijck op sijn Vader ons, op sijn boeck van het **Ampt der Overigheyd,** ende op sijn **Tractaet** waer in hy sijn leven ende Kerkelijcke Bedieninghe beschrijft: welcken Aptenbogaert ghehouden wierd vooz een van de principaelste Hoofden van de Arminiaenderpe (soo ghy het noemt) ende of de gemelte Kerckenraed daerom geloofde dat de Heere Boep doemmael noch geen **Piscael** sijnde / eenige inclinatie hadde tot de Arminiaensche of / soomen dat nu noemt / Sociniaensche ketterye, soo wierd dat als een gravamen tegen den Heere Boep ingezacht ende dat was hem doemmael inde weegh dat hy geen **Diaken** wierd. **Heeft** hy u oock nopt vertelt hoe dapper en hoe **huy-**moedich dat hy had verden sprecken te **Rotterdam** vooz **Schepenen** doe hy plepde (dat niemand in den Haag in dien tijd doest doen) vooz den Arminiaenschen **Dynker** Neranus, die het leven ende sterven van den Heere van **Oldenbarneveld** gepucht had / daer van de **Schout** een gedeelte uyt sijn huys gehaelt had: het staet my wel te vooz sulcx van hem gehoort te hebben als hy my en den Heer **Hobbaer** de **Groot ontrent** dien tijt op het **buyten Hof** te ghemoet quam ende sijne plepde verhaelde. **Hier** uyt kunt ghy wel sien / Voorlooper, dat hare **Ed. Gr. Mog.** haer moghelijck wepnuigh bekommeren om bewust te zyn **van des**

des Heeren Voors of mijne inclinatie tot Arminianderye of andere ketterye.

De Staten dan bonden goed niet ten principale op de Requeste disponeren / dooz geschied te hebben taddeligs vande Professoren der Theologie tot Leiden : den Dycker sagh dat doornael de groote Vacante al gemention was en daer by de sterfte aldaer groot. De vacante hengt mede dat men dan geen besognes doet / en hare Eerw. was ook geen tijd gestelt / binne den welken dat sy dat moesten doē. De sterfte doet sommigz soch wel upt de steden berecknen / en derhalven sy niet wetende wanneer dat aduys soude gesequeert zijn ende inghepacht / doch niet wanneer haer Ed. Gr. Mog. souden vergaderen / enden niet sijn werck ghereedt wesen om dat upt te gheken ende geld daer of te maechen om sijne onkosten weder in te krijgen / hond goed de gheseyde mijne Davids- Psalmen upt te laten gaen sonder Octrop. Het was hem noch niet verboden.

Ich dien het niet en verschilde of het niet of sonder Octrop uytgung / liet hem daer mede gebuerden soo sy des ghetroost en te rade was. Ady wasser ter wereld niet aengelegen wat de gemelte Heeren Professoren daer van mochten oordeelen : Ich socht niet dat de Psalmen van Dathen dat heen ende uyt de Kercken gedreven wierden, om selfs daer in te gheraechen : noch te hebben approbatie van Classen / of Faculteyten van Leiden of Uprecht / of van Provinciale Synoden : noch te mogen seggen van mijne Psalmen datse waren van groote Godgeleerde nae gesien en gepresen , soo de Heere Voors seyt van de sijne inde Coerpering sijnre Psalmen aen de Heeren Staten van Holland.

Ghy seght / Voorlooper, dat hare Ed. Groot Mog. hier door my den wegh om in de Kerck aengenomen te werden, hebben afgesneden. Maer mijn wegh sagh daer niet. Ich heb inmyers geseyt dat / hoe anders haechen en arbeeyden, om in de Kerck aengenomen te werden Dathenus de Kerck wel inhouden sal ende heb daer de reden by gheboecht. Het doozs bersoeck was van oiti des Dyckers wil / die het ebentwel waeghsde dit Psalmwerck / sonder betoert te sijn dooz het Octrop tegen den naeduck die hem pemand mochte geben / upt te laten gaen / ende sy beklaeght sich sijne onkosten noch niet / schijn daer geen tranffen upt en steken van Classen / Faculteyten of Synoden. Sy is niet de wessen niet blijden sijn ende de ratten en mispen hebbense in sijne kanciel of op sijn solder niet seer ghemaeutet / ende den tusschen druck is dooz de hand. Ghy heeft doch niet dat desen uwen brief / Voorlooper, groote verkinderinghe tot het verhoopen doen sal / schoon ge die by de goede korden soecht verbaecht te maeken van ketterye : ende ich geloobe dat dese mijne onderrechinge noch aulteren onderrechten sal die daer uwe wil sijn stellen weder het u schijn.

Hier mede sordt ich tot het tweede lidt van myn rector, aengaeude de duyde en uytheemse woorden ende gedraeyde ende ghekruekte manieren van seggen &c. Die ghy seght dat den Ridder doorgaens gebruyekt. Maer / Voorlooper, hebt ghy al meer beklant om van de Doer / ende van t'reit aen die edele ende goddelijche kijnst van is / te stobelen als een sel van sijn aen te reiten / ende oordeelt hier niet een blinde van de kadenen / &c. Ich wende tot de particuliere woorden / die ghy alhier hebt voorgebracht / sal ich dooz herten van eenige generale dingen u openingh doen daer ghy geen kerhts af schijnt te heb-

hebben / anders soude ghy dese twee sonpen en doodberpen wel in de pen ghehouden hebben. Dese sal dienen om u noch al weder te onderrechten ende oock andere sichte luyden die ghy meynit dooz soodanighe belachelijke woorden-sisterp mijn werck tegen te maechen. Hoe zeer doen ulve leere ooghen? en maet soecht ghy al pziactichs en gewoers om mijn werck te verblenien? op een ander seght ghy dat ick niet met groot fundament vande dichtkanst spreke, ende hier maecht ghy mi soo slecht wpt. Dooz dan / Voorlooper, 'tghene ick u seggen sal aengaende het gebuyck der uptheemse woorden. In de Latijnsche spraech sijn honderden van gretse woorden gebuyckelijck geweest ende ghebuyck in den tijt dat die spraech te romen aldermeest floreerde. De boeken van die eerliden getropen dit also te wesen / en warden sodanige woordenge seft *cruitate donata*, het Hoger-recht verkregen te hebben, soo datse niet meer dooz uptheemse warden ghehouden. Dat recht hadden se gekregen dooz de gewoonte en't gebuyck dat de maet en regel stelt van sprecken. Had ge Horatius van de Dichtkanst gelezen daer soude ghy gesien hebben dat hy seft

*Multa renascuntur, que jam cecidere: cadentque
Que jam sunt in honore vocabula, si volet usus;
Quem penes arbitrium est & jus & norma loquendi.*

Om op een ander tijt meer kennis te hebben van het waertelijck gebuyck derer woorden die dooz nieuwe / nytheemse, onduytsch / uyt het Latyn of Frans gevonden / by u verbaecht mochten wesen / ende op dat ick u niet van alles behoebe te onderrechten als of ghy maer een idioot waert / ende niet u te spreken als met een jonge / die in scholis de plack noch niet ontwaassen en is / so leest wat dien aengaende Horatius de Arte Poet: seft / beginnende

*In verbis etiam tenuis cautusque serendis
Dixeris egregie &c.*

Gelijck dan dat by den Romeynen plaets heeft gehad ende goed gehouden is / so moeten in onse Nederduytsche tael niet alle uptheemse woorden dooz onduytsch heuren ende wzaecken / maer men moet weten datter beele sijn die den tijt / de gewoonte / en't gebuyck tot duytsche woorden gemaecht hebben. Leest noch de Menepdinghe tot de Nederlandse dichtkanst van J. van Bondelen / daer beele fraeye leeringen ende opmerkingen in sijn. Hy is eca man die sich dat stuch wel verstaet / wofens Voorlooper ghy u selven noemt / ende dien ghy derhalven wel genegen schijnt te sijn. Maer ghy moest niet al te haestigh sijn / of ghy zoud sichteelijck geseft woerden wesen meester te droegh ontloopen te sijn / Voorlooper. Erhaentoe sijn seggen wat / en ducht het in ulve memorie / als ghy die eens komt weder te krijgen die nu mee aen't loopen is. Daer sult ghy sien / datmen in alle Nederduytsche Steden geen eenderley tael en spreect / ende datmen van de eene ende de andere Stad moet maetighen en menghen ende niet kennisse behoopen / oock niet al te Latijnachtigh noch oock al te naemlo geset ende nieuwoelijck duyts sprecken. Onder de

Græc.

Griekſchen waſſer eene tael die de ghemeyne naam gebeten / daer van de regu-
 len ter grammatica geboght ſijn. Behalven deſe andere / die ſo veel waeren
 alſer volkeren waren die de griekſche taelen ghebruycken / ſo waerender noch
 vier principale / de Attiſche, Joniſche, Dorifche, Eoliſche. Hier van komen de
Atticiſmi, *Iouſmi*, *Doriſmi*, *Eoliſmi*, ende de Dialecte (eygenſchappen van ſpre-
 ken) diamen de Attiſche / Joniſche etc. noemt. Deſe talen waren in ſonunige
 dingen wat verſcheyden van de Gemeyne tael, niet alleen in maniere van ſpre-
 ken die den eenen ende den anderen als eyghen waren / maer oock in byſondere
 woorden / ſyllaben ende byggen en uytſprecken der ſelven / die onder de geme-
 ne tael ſomtijds mede by de beſte ſpreekers ende ſchrybers wierden gebuyckt /
 ende metter tijd in gemeen gebuyckt gekomen ſijn. Dae de landſchappen daer
 ſy uytwaren lieper ſomtijds wat van haer moeders tael onder. De Griekſche
 Doeten hebben dooz deſe geſepde Dialecti groote bydom ghehad om dooz ver-
 andernig van verſcheyden vocalen en het ontſloopen der diphongen / recken en
 hoeten der ſyllaben / de doeten ende de maten van hare verſen te binden : ende
 hier ober ſijn ſy niet verſpeijck geweest / om het gebuyckts wille. Als ſy eens
 bapten de gemeyne tael ende ſiel van woorden ſeggen / ſoo ſeymen dae is op ſijn
 Attiſch, of Joniſch, of Dorifch &c. gheſproken. Soo hebben wy in Neder-
 land verſcheyden Provincien daer men duylich ſpreekt ende men houd het daer
 dooz datter is een gemeyne tal die elck doozde beſte oordeelt: maer de grammati-
 ca en baſte regelen van dien ſijn noch niet aengebonden. Behalven deſe gemeyne
 tael iſſer oock een Gelderſch / Zwartſch / Vlaenſch / Hollandſch / Zeeuſch / Frieffch /
 Strichtſch etc. Deſe werden booz geen onduyſch gehouden / en hier komen nu de
 Nederduyſche Dialecti van daen / ende hier dooz werden ſonder opſpaeck on-
 der de gemeyne tael wel gebuyckt manieren van ſprecken / woorden / ende het
 pronuncieren der ſelven ſoo die in eenige der ſelber geſepde Landſchappen en ſte-
 den ganghbaer ſijn. Wie van de hedendaeghſche / ſelfs oock de beſte Dichters /
 hoeter duyſch verſen geſcheyden die volgende de gemeyne tael daer ſomtijds
 niet wat onder heeft dat Vlaenſch / Zeeuſch / Hollandſch / Strichtſch / Frieffch /
 of wets dat d'ene of d'andere had eygen is (gelijck onder Amſterdamſche Doeten
 te ſien is) nae ſy of van gheboorte is / of nae het hem ſcheen te dienen om ſijn
 rijm te hebben? Die Hollanders ſijn hebben niet ghemeyn dat ſy haer ſuper-
 ſticieuſelijck hebben moeten wachten dat / gelijck men by haer ſeyt oogh, magc,
 kreuck &c. ſy op ſijn Zeeuſch / (als het haer in haer verſen te pas quam)
 daer geen thoe ſyllaben van ſouden woghen maerken ende niet ſegghen der van
 ooghe, maghe, kreucke &c. ende oock in plaetſe van broeden, ſpoeden, ver-
 ſaden &c. niet van Strichtſman altemet ſegghen broeyen, ſpoeyen, verlaeyen,
 verſpaejen &c. Soo moeyen oock de Zeeuſche Doeten niet dat ſy nabens de
 ghemeyne tael in hare verſen niet en ſouden wat van hare Provincie / of wat
 Vlaenſch / of Hollandſch gebuycken. Het berdyet en walght my / Voorlooper,
 mynen tijd aen duſdanige dingen te moeten hangen die pder een behoort te
 werden die wets van de Daepe ſich ſoude wullen onderwonden te oordee-
 len. Maar ick heb aenghenomen u wat te onderſoeken ende uws on-
 kunde

Wants ende onvoetendheid waer te gannoet te komen. Maer of seker moet men
 sal winnen moet ick niet. Ghy sacht mogelijk de tevens daer het soo ras uyt
 hoort als men ter rugter / of die Dooel daer men een huyl ende een haers by schil-
 bert ende die men seggen doet wat haer tay-kaers of bril als ick niet sien en wil.

Dit is in't generael door uyt gesonden hebende kom ick tot de woorden in't
 particulier die ghy in mijne berfen haest berispen : maer eer ick die boogdzeng
 soo seght my eens / Voorlooper, waerom ghy in soo dorisanten tyd, in de
 welke ghy seghet de Nederduytsche sale soo gesuyvert te zyn dat men geen on-
 duytsch of uytheemisch woord behoeft te ghebruycken, de bladeren van desen
 ulpen brief zelfs gebult hebt met onduytsche, uytheemse, en uyt het latyn en frans
 gevonde woorden ? ghy seght / dat het immers die niet en behooren te doen die
 andere beschuldighen willen : waerom doet ghy het dan die my van sulcx be-
 schuldicht ? waerom geeft ghy een contrary exempel in u selven van twee ghy
 bestraft ?

Ghy seght dan / Voorlooper, dat men in desen dorisanten tyd niet een on-
 duytsch of uytheemisch woord behoort te ghebruycken ende seght daer by dat
 den Ridder doorgaens boogdach verscheyden diergelijke gedraeyde ende gek-
 kreuckte manieren van seggen. Het het ghyene ick hier boorens in't generael
 aengende de uytheemische woorden heb geseyt / moet ghy weten dat het al goet
 onduytsch en uytheemisch is dat ghy daer door aensiet / om dat het door het ghe-
 bruyck inheemisch en duyts is gewoorden ende sijn woorterschap berkegen heeft
 sijnen het uyt een ander land moech gesproken sijn. Hebbende ghesproken van
 een onduytsch of uytheemisch woord, seght ghy / en diergelijke verscheyde
 gedraeyde ende gekreuckte manieren van seggen. Is nu een onduytsch of
 uytheemisch woord ende gedraeyde ende gekreuckte manieren van seggen een
 ding ? of meynt ghy hier door noch iets anders ? soo moet ghy eerst aenmer-
 ken hebben oenighe ghebraeyde ende gekreuckte manieren van seggen die daer
 door te souden waren / eer ghy soude seggen verscheyde diergelijke. Hoe op
 u kreuckt of draeyt / ghy kunter u selven niet antwoopen. Ghelyck ghy noch
 niemand niet / goet sulx kunnen maachen dat ick in mijne Psalmen sulcx door-
 gaens doe. Voorlooper, dat is een moedwillige ende onbeschaemde leughen /
 daer elck een het teghendeel van sijn kan / ende hoe naecht en bloot dat ghy is
 selvenhier ten toon set. Onder de woorden die ghy hier by bruyght uyt mijne
 Psalmen sijn de meeste inheemisch / eenighe door gebuyck geen onduyts / ende
 inheemisch / ende de draepen of kreucken by yder ghebruyckelijck / ende het is een
 leughen die tastelijck is als de dupsterheid des Dauidoms / dat ghy seght dat die
 tastelijke feylen den leser van des Ridders Psalmen in overvloed sullen beje-
 ghenen. Laet sien waer ghy door den daghbruyck. Ghy seght den Ridder
 seft

Geschagh) Dit woord staet my door oock in goede Nederduytsche schry-
 bers ghesien te hebben in plaats van gheschiede. In Camphusen moet
 ick daer op in het lesen ghemerck te hebben / ende daerom van Diepstraet
 spreekte die niet dieffen eer hebben inghelept mach men sijnen oem wal
 noemen. Was by na uoen sijn niet sulcx inde leer / by soude ebentool
 met

hoel een goeden Dichter wesen. In *Jocton / Donselich / ende elders* sijn der veel die *Dopsten* ende goede *Dacten* te samen sijn. *Is geschach* niet naer de gemeyne conjugatie / *invocht* op sijn *Gelders* wesen / of op de maniere van andere landtschappen van *Aer* land die wat na *Elief* ende na den *Duytschen* bodem leggen. En is het op sijn *hoogduytsch* soo en waer het soo byster *onduytsch* niet. *Wp* hebben in onse *Aer*landsche tale *bescheyden* *flexio verborum* & *temporum* op sijn *hoogduytsch* die hier ende daer *ghebruychelijck* sijn: soek veel woorden daerinnen upt haer tael besicht. *Sommighe* houden die oock boez de *Woedertale* van de *Aer*duytschen / *hertiker* *Woopander* en *herwaerts* sijn *namen* affachen / ende *soverdelichelijck* te *bruyden* so men die noch niet *altemaal* hadde *vergeten* ende een *woord* *gebruycht* dat daer *na* *stontende*. *Het* haer hoel soo inde *eene* of d' *andere* *Aer*duytsche *Stad* of *plaets* *gebruycht* werden ende wat *Grammatica* seyt dat het *verbum impersonale* het *gheschiet* in *Præterito imperfecto* niet en mach *uptgebracht* werden door het *geschach* soo hoel als door het *gheschiede*? *Te* *Rotterdam* seydmen ick rochte, ick heb gerocht, ende in den *Daegh* seydmen ick ræckte, ende ick heb gheraecht, ende *hose* sal ons een *basten* *reghel* *bruyghen* die dat *Rotterdams* *woez* *quaed* *verhaert*? *Het* kan *wesen* teghen de *gemene* tael *maer* *is* *handel* *gan* *uytweytsch* *noch* *onduytsch* *maer* *het* *is* *inheemsch* ende te *Rotterdam* ende *soek* *elders* *ghebruychelijck* *duytsch*.

(*Gestanden*) Dit weet ick niet ergens so *geeyt* te hebben en *gyp* *loyst* de *plaets* *niet* *oep*. In het eerste vers van den 2. *Psal.* staer van sijn woorden *ghestand* doen; ende *wie* en sal niet *gestand* doen dat dat een *gebruychelijcke* maniere van *seggen* is?

(*Puyr*) dit schijnt upt het *latijnsche* *woord* *purus* sijn *afhorst* te hebben / *maer* is door het *gebruyck* al mede *duytsch* *ghehouden*: *gelijck* *soek* *de* *alder* *bystte* *herboymers* *onser* *tæle* *sonder* *opspreeck* *gebruycht* werden *hikory*, *glory*, *victory*, *thron*, *perfoon*, *natuyr*, *puyr*, *kleur*, *fleur*, &c. *So* *verstant* dese *uwe* *haeligheden* *lesende* *seyde* / dat den *Voorlooper* *puyr* *steken* *gech* was dat *hy* *niet* *soo* *arme* *en* *lijfsige* *dangen* *hoez* *den* *dach* *quam* / *sonde* *men* *seggen* *moeghen* *dat* *hy* *quaed* *duytsch* *spreeck*? *Dit* *woord* *puyr* *weet* *ick* *niet* *als* *eens* *gebruycht* *te* *hebben* / in den 58. *Psal.* daer staer /

Waener ghy dan een vonnis vele
'Tis overlact en puyr geweld.

Daer heeft het ons betuydeningh van enckel of loutre: ende so waer het door goed duytsch bechide gebruycht / *gelijck* *almen* *seyt* / *puyr* *goud* / *puyr* *boel* *hoed* / *puer* *verraed* *ende* *soo* *hooyts*.

(*Onkens* *hoez* *onbekent*) *maer* *of* *waer* *voor* *ick* *dit* *gebruyck* *hoer* *weet* *ick* *niet*. *Maer* *weet* *hoel* *almen* *veemant* *ghekent* *heeft* *daeren* *in* *langhen* *tijd* *niet* *ghesien* *heeft* *dannen* *dan* *in* *goed* *duytsch* *hoel* *seyd* *gy* *xy* *my* *onkent*.

(*Asterisks* *gedachten*) *ick* *held* *dat* *word* *of* *hijnsel* *van* *strende* *niet* *gebruycht* *of* *ick* *waerde* *dat* *dat* *hoer* *uwe* *manne* *ende* / *soo* *de* *ghecken* *seymen* /

ne energie hadt. *Ick heb niet tees anders hantmoefgen* 'twals wt gheent noot
 van ghy te binden? *Maer* want het woort dat niet ghy volghende wederlyc het
 zjner maect. *Ghy hebt denckich Voorwoort*, niet gehoort datmen secht ster
 oog en hoort ergens sterch op staen sien: hebt ghy doch niet ghehoort van ergens
 op staen sterren? *onder waer vopporachtchap van woorden* / die ghy in uyt berisep/
 soude ghy dit woort sterren sellen! *onder onduysch of nytheems kan het niet
 sijn.* 'Tis doch uyt geen Laryn of Frans gevonden. *Of hoort het onder de ge-
 draeyde manieren van sprecken of onder de gekr euckte? gekreucht is het niet.*
*Ghy sakt het mogelijk rekenen onder de gekrayde / ende dat ghy wilt segghen
 dat het een nieten woort is.* Maer so danige werden der begelijc ghemaeckt
 in onse tale ende bysonder by den Poeten / die want doch Dichters noemt / ende
 in toten het so hzeem niet en is dat so almet een nieuw woort dichten. *So
 hebben oock de Latijns Poeten gedaen.* Hoozt waer Horatius seyt ter plaese
 die ick u te boortens heb aengeroesen:

Ego cur, acquirere pauca

Sis possum, in videro? quoniam lingua Caronis & Enni

Sermonem patrium darduravit: et nova verbum

Nomina proularu? tuncis, semperque licetibus

Signatum praesente nos a producere nomen, &c.

(Daen hoort daden) *Ick heb het woort van wonderdaen gebuycht hoort won-
 derdaden: maer armen bleeddeulingh / ick word van uwaent weeghen bescherm
 als ick dusdanige onbetenschap in u sie.* *Ghy weet noch het A. B. C. vande
 Nederlandsche Boezp niet ende maect u selven tot een rechter ende een Dicta-
 tor.* *Ick wil niet seggen wat byshep het dichten heeft: maer is eene der ho-
 ringhe eentget syllaben der nederdantsche woorden by ons niet gebuychelijch self in
 tspreken en als men in prose schryft / gelijchen Grieken en Latijnen hebben hare
 crasis en contractio? septimen niet sonder opsprecht / paen, blaen, laen, vermaen
 verfaen, smeem, treden, goon, boon &c. voo paden; bladen, laden, verma-
 den versaden; smeden, treden, goden; boden &c.*

(Zicht en zen) *Dit verfaen de boeren en kinckels beter als de Advocaten te
 Hoof.* *Wist ghy mee wat van alle ambachten, gelijch ghy den Ridder bertwijt/
 soo soude ghy weten dat het twee instrumenten zijn daermen hooren en gras me-
 de afmaept.* *De ackerleden maepen hier haer hooren met een zicht: in
 Zeeland snijdt men't met een sickel; ende een zen is een slagh van een zepffen/
 daer men niet eene hand mede maept / hebbe die zpnde van de stoch op den
 stincker arm / ende de sepfen ghebuycht of boarmen met twee handen.* *ignor as
 sermmos & carpis.* *Had ick van kap en kovel gesproken / ghy soude het mogelijk
 beter verstaen hebben.*

(Luy hoort luyden) *Wat sfer gemepnder? so septimen alle luy waeren op stract /
 soo septimen landluy, huyluy, weyluy, ackerluy, bouwluy &c.* *Is het in ge-
 buych in den gemeynen onwegangh / so sfer mach het in het buchten gesep
 werden.* *'Tis een Apocope.* *Aufere Apocope sicut quom dat paragegi.*

Party

(Party) *hoor vryand*) Dit woord van Party ende weder party heert by de beste schrybers ende Doeten gebruycht ende is noch wat anders te seggen als vryand. (Le hoof seymen dat partyen dit seggen, datse dat hebben ghesustineert, datse binnen sullen staen ende dat is niet te segghen / laet de vryanden binnen kommen. Op sijn dichtwils goede vryanden al hebben sy eenich geselschap / dat sy niet kunnen effenier te heden sijn dat een der de rechte / behoumens goede vryndschap. Het woord van party in de Psalmen heert dichtwils gebruycht *pro termino forensi*, daer de Propheet spreect van dat Godt syne saecke wille richten. Psal. 27. *Segh ich.*

*Stelt my voor myn partyen niet te rechts
Want tegen my zyn heden opgesaen
Getuygen, die met valsheyd ommegepen &c.*

De nieuwe obersettinge seyt : Geefst my niet over in de begaerte myner tegen partyders, want valche getuygen zyn tegen my opgestaen. *Schreelt het deel of ick party of tegenpartyders seggh :* De nieuwe obersettinge gebruycht dat woord van tegenpartyders en wederpartyders dichtwils / en ghy segt / so ick hoor hemmen herhaelt heb / dat sy goed en uytgesocht duytsch is. Psal. 43. *Heb ick geseyt.*

*Om dat ick werd verdruckt, en ly
Gheweld van myn party.*

Hoe kan men dat eegenslijcher ende geboogelijcher seggen ende heert niet een homeste met de metapharische of allegorische maniere van spreken daer de Propheet desen Psalm mede begint : Doe my, seght hy / recht, o God, en rwick ghy myne rwick saecke.

(*Vrind* hoor vryand) Ich seggde somtijd vryand, somtijd vrind sonder onderscheyd / ghelijck dat hy oer een ghedaen heert / ende men sants gualich dat men seggen hoelch van beyde gemeenstaende gebruyckelijch is. *De vryand die seggen kan dat vrind, want beyde is dat heert sijn daer een sijngh heb ick hie twel hebben gebruycht / gelijck ick ooch heert sijn ende doen geen noch was / die mij drough / het selve soe ooch heert gescheyden.* Psal. 27. *Heb ick geseyden.*

Ontzeegh my niet de vryndschap van uw ooghe,

daer is het geschiet kuypen woord van sijn. *Als dat het meer soe vryden. Op andere plaetsen sult ghy vrynden gescheyden binden.* Psal. 38. *staet.*

*Myne vrienden die my plachten
Hoogh te achten.*

(Goedicheyt hoor goedheyd, geenich hoor geen) heert het hoort goetich hoort goet d'aych ghehart / soe volghet dat goetich hoort sijn quaed duytsch is. Hoort seyt

*Den scharcker goedich
Van t'angenamelich &c*

ende

ende septimen noch niet in voo algerley. in gheeniger hande manieren. in plaats van geenerley. geenerhande!

(Storrem booz storm) Waer / Voorlooper, wat salder noch al booz den doch kouten om den Ridder te bestraffen? Der stont ghy uwe Grammatica ick soude u van dusdanige beuvelingen niet behoeden te onderrechten. Storm, worm, volck, tolck, melck, kelck, ende dergelycke woorden. begripen in sich twee sillaben daer de Profodia van seyt *quod habens duo tempora, ut patris, matris, pre patris, materis &c.* So dat: storrem, worrem, vollick, tollick, &c. Booz eene verhoortinge storm, worm &c. werden gesept. Of indien dusdanige woorden geen twee sillaben in haer begripen / so kan men ebentwel buyten opsprackli storrem booz storm, vollick booz volck, ghehuypthen booz de maniere van het rechen der sillaben diemen in de Grammatica noemt Epenrhesis, gelijck *alium* booz *altum*. Wat sijt ghy noch een slecht scholier / Voorlooper!

(Vaen booz vangen) dit is het selve als daen booz daden. Ich heb gesept omvaen booz omvangen. So septimen ontsaen booz ontsaengen in het dichten / ende is een *Sincope grammaticalis*.

(Zeenen booz zenuwen) Wat isser gemeender manier onder de luyden als te seghen seeren en zeenen in plaats van aderen en zenuwen? Dit / als mede het boozdende / geschiedt booz de maniere / die de grammatica noemt *Sincope, quae de medo tollit quod Epenrhesis addit, ut virum pro virorum, compositus pro compositus*.

(Vrachted booz vrachten) Merck niet tyrons / thodops van god vru chrich en ghd vrachted ghehuypthen booz godvreesend in god vreesen theyd? en waer daer op te seghen dat het quaet of nycheemsel of gedraeyt of gekreuckt is!

(Scheel booz verschil) had Scheel geen andere betepchinge meer als het gesicht wat gedaeyt of gekreuckt is hebben / sooud ghy groot gelijck hebben het verschil van dat woord in op te betissen / ende het soude te bet. Scheelen dat sich scheel hant verschil geset hadde: maer hebt ghy noot hooren seghen laer ons het licht dorken? Wanten ghy seide en bekende dat ghy niet dit buyten isser: Ick se seker dat Ridder ongelijck gheboen had / ende heer dard der soeken dat hy u sulen wisse begeten en te houren in het hof van Holland of in de hofschep up een capoen gelaerft en gespoort met eenige weder sijde goede hunden om met een glaesje van blindschap albaer hoe scheel af te drincken, soud ghy meken dat ghy quaet duytsch ghehoorten had. *Wieromde soude het want booz naturen.*

(Fait booz daed) Ich heb nergens fait gesept, maer heb ick erghens feyt booz daed gesept / wat isser ghehuyplicher als te seghen hromte feyten booz broome daden? so septimen in gangbaer duyts yet feytelijck te beletten. fait en feyt sijn gem een leere.

(Lyds booz lied) Wat heet het Ridder al te lyden? Dit booz isse andert mede van pronuntiatio na der landen ende steden wijze. De Babanders seghen een liecken, een liecken, ende den Hollander spreckt van een nieuw lydtje, van een lydtje voor te singen. Dit behoort mede onder toene ick heb ghy sept van *Malecti*: ende die hebben kop niet alleen in de Hebertuytthe Provincie / maer selfs

selfs oock in de steden van eene selve Provincie heestruen sodanige berandering.
 Anden haegh septmen ghewassen, en Amsterdam sept men ghewossen: hier
 septmen bleycken en te haerlem septmen bleecken. Anden haegh sept men koeck
 snoeck, &c. Te Delft septmen boocksaock &c. Hier septmen stiek, ien,
 bien, krepel, dreppel &c. ende op een ander septmen stuck, een, been, krepel,
 dorpel, drempeel &c. Ende schoon dat het eene naeder komt aen de tale diemen
 dooz de beste oordeel soo is het daerom in het diction niet ongeoorloft altemet te
 gebuycken een woord dat eenighe veranderingh in de letteren sijt ende also ge-
 buycht word in een ander landtschap of Stad van Nederduytsland.

(En ontallycke diergelyke). Dit is noch den angel die ghy in de troude laet
 sicken om meerder pijn te geben / ende noch een naduck inde gebachten der gee-
 ner die dit mochten komen te lesen / als of het waer was. Maer Voorlooper,
 sijn die ontallycke diergelyke sodanige als de woorden sijn die gy hier hebt dooz-
 gebuycht so sal den Ridder niet veel noods hebben om in soo quade opinie by den
 luden te geraken dooz utoe beschuldigen ober sijn onduyts / als ghy wel dooz
 hebt. Gy hebt apparentelijck alhier het alderquaetsende trossie onduyts,
 uytheems, ende tmeest gedraeyt en gekreucke &c. by gebuycht / en hoe slecht
 ende onnoefel dat dit is kan een pder wel merken / ende soo sullen de restende
 ontallycke diergelycke niet veel om 't lijf hebben.

Maer Voorlooper, als ghy het dus geweligh geladen hebt om mijn duysch
 en gedraeyde ende gekreuckte manieren van spreken, en siet gy dat ick om het
 rym te vinden, dat gansch difficil ende met groote moeyte dickwils moet ghe-
 socht ende qualyck kan ghevonden worden, quaet duytsch spreke ende ganche
 letteren verlaet, als vil dooz viel, hoe maecht ghy het dan niet dat Heer Piscoel
 sal hy sich mede niet houden van u geraecht / ende heeft ghy niet dat syne E. re-
 sentiment sal toonen over dese bejegeningh, dewyle hy daer mans genoegh toe
 is, soo ghy secht? Hebt ghy in sijne Psalmen niet ghesien dat hy oock wel een
 ganche letter uyt laet en siet gy daer nergens gedraeyde en gekreuckte woorden
 in? als ghy sulcx in my herlijst doet ghy het dan by gebolgh niet mede aen hem?
 Den pder / die ghy dooz andere toont / heeft u herflouden ende soo verblint dat
 ghy niet en siet dat gy selfs die tegenstaecht die ghy helpen wilt. Men soude so-
 danige Advocaten wel breeven te gheschuycken; sy souden het proces ende haver
 Meesters saech wel verkapden. In den heysden Psalm van den Heer Dooz
 vers. 6. staet

*God heeft een gronwel van hem, die
 Nae bloed dorst en bedriegerie;*

in den 29. Psal. vers. 1. lees ick

*Hogh geboren menschen die
 Machtigh zyt in Heerschappie.*

Sijn de laatste twee syllaben van bedriegerie en heerschappie niet ghekreuckt
 of is rie en pie ene syllabe alhier ende is dat soo op sijn Zeulwa / gelijck in Hol-
 land

land ry en py in het woord bedriegery en Heerschappy, ende seyt den eene rie en
 pie daer den ander ry en py seyt / wat hebt ghy dan my te bestraffen dat ick lyde
 booz liedt heb gesept? Liedt moet dan Zeeutus ende Lydt Hollands zyn / ghe-
 lijck een Bie Zeeutus ende een By Hollands is. In den 22. Psalm inde naestle-
 ste ende leste vers staet

*Das sal geschien,
 Sy sulken komen, haer in hem verblien.*

Geschien booz gheschieden is dat niet eben als daen booz daden dat ghy in my
 bestraff: ende als sijne C. seyt verblien booz verblyden sijn daer geen gansche
 letteren uytgelaten end is het niet arger als vil booz viel? ende krjgt dat woord
 van verblyden soo doende niet wel een dubbele kreuch / als men verblyea seyt
 booz verblyden ende dan noch verblien booz verblyen?

Van de selbe natuuz is 't geen men leest Psal. 35. vers. 10

*Soo seggen sy, ha ha, wy sien
 Ons lust aen hem in dit zyn lien.*

Hier wordt bien booz lyden of lyen gebuycht ende werden noch gantsche letteren
 naegelaten ende lyen 'twelck noch twee sillaben maecht alffer de d uyt is / wordt
 gekrenckt tot eene sillabe als men lien seyt.

Soo wordt in sijnen Psal. 118. vers. 4. het rym weer ghelesen hebbende van
 bien en verblien.

*God staet my by, hy laet sich tellen
 By onder die my hulpe bien;
 Sulx sal ick my, aen die haer stellen
 Rechte sagens hem in my verblien.*

Hier is meer bien booz bieden als daen booz daden, ende verblien booz verblyden
 of verblyen.

Dese passages / Voorlooper, die ick hier ter loops uyt de Psalmen van de
 Heere Jiscael Boep by breng / werden van my niet opgehact om pers
 daer in te hullen berijgen / maer om aen u te toonen dat ghy / meenende my
 dapper booz te nemen als ghy dese actie en lamme dingen my te last mocht leg-
 gen / den geenen selber te nae spreect en tegen uwe meyninge oberhact / by den
 welcken ghy sulchen plas-danch meude te behaeten als ghy my mijne stucken
 soo in mijn handen gaest.

Behalven al dit boozgaende knoppel-geschut daer ghy den Ridder mede aen
 boozd komt / gheeft ghy hem noch wat van syne Grammatica, die hy schynt,
 seght ghy / niet wel geleert te hebben, alsoo hy beeltds om het vers te doen rj-
 men het adjectivum stelt na het substantivum. Daer / Voorlooper, wat Gram-
 matica isser van de Nederduytsche taels die ick schyne niet gheleert te hebben?
 In de schoolen / daermen hier te land sijn moders tael leert lesen / is sy niet
 bekent / ende gehomen zijnde in andere schoolen / Franse of Latijne / daer leert
 men die oock niet. Sy is noch te maecten ende het sal byz wat snaps in heb-
 ben

ben eer alle reghelen en exceptien sulken opghemaecht zijn. Ghy die een ander daer ober weet te berispen ende byz Hoogh in Scholis geleert zijt / mooght daer eens aen bergaren. Maer / dat daer gelaten / wat heeft doch den Ridder ghe- daen tegen de Grammatica daer hy / soo men seyt / dus van u de Grammatica on hooren moet / by set , seght ghy / het substantivum voor het adjectivum : op seght oock dat hy dat beeltijds doet / ende dat om het rijm te binden. Theest dan noech zijn reden als hy dat doet. Die mijne Psalmen wil dooz sien sal niet binden dat dat beeltijds geschiedt. Alsmen wil dooz sien sal niet binden dat dat beeltijds geschiedt. Alsmen de natuurelijcke wyse van spzeeken nae berecht so gaet het adjectivum ghemeenlyck dooz het substantivum : soo doet het oock in t Frans : daer seyt men *une belle fille, un beau garcon, une laide femme, un bon homme &c.* Maer in het schryben van versen setten sy het wel achter het substantivum , soo men in hare Poeten duysenden plaetsen soude kunnen wysen daer sulcx ghebaen is / waer het te pijnre waerd dese grollen ende pedanterpen. op het naeruloste tegen u te beplupsen. Om een proef daer van te hebben / siet de Fransche Psalmen nae. Ghy sult in den eersten binden *un arbre grand & beau* inden tweeden *tu es mon fils esleu, courroux rigoureux* ; inden derden / *Dieu tres-haut* ; inden vierden *hens inhumains, Roy gracieux, seurté bonne* ; inden vyfden *voix tres ardente, maison sainte, flatterie fause & vaine* ; ende op ontalliche plaetsen merc sult ghy sulcx vinden. Siet hier tegen hondert van mijne Psalmen nae / ghy sult niet bevinden sulcx van my in alle die so veel mael gedaen te zijn als ik u hier in byz franse Psalmen aenwijs. Ich ben altyds van die opinie gheweest dat men sich mijden moet dooz de woorden tegen den aert van onse taele te verstellen ende heb altyd gesocht klaer te schryben ende de naturelijcke maniere meest te volgen : maer het heeft somtijds sijn reden ende men doet het niet doozdacht dat men het adjectivum set achter het substantivum, ende het heeft dan een aert van onderschepd te willen maerken tusschen het eene ende het andere / ende een maniere van uplegginge / so dat daer al swijgende een comma verstaen werdt achter het substantivum, het welcke klaerlych blijkt alfer meer als een adjectivum achter het substantivum dalght. In den vierden Psalm heb ich gesept

*Wanneer met schoven uytgelesen
Haer schuyr en bagen zyn geresen*

Ende dat heeft aldaer zijne kracht ende eene stilswijgende uplegginghe van dese schoven / ende is soo veel te seggen als schoven die niet gemeyn maer uytgelesen sijn. Inden seften Psalm heb ich gesept

*Want use salin de dood
Uw Heylgen naem meer noemen
Of in de graven roemen
Van uwe daden groot.*

Hier berispt ghy dat het adjectivum groot staet achter daden / ende meynt dat op al een groote daed ghebaen hebt / maer het heeft daer al mee zijn reden ende begript in sich een onderschepd ende een verwoegen comma, ende is so veel te seggen

gen als / wre daden die groot ende groefelicke sijn ten aensien van het geene dat
 by de menschen / hoe grooten machtich datse sijn / gedaen wordt. *Ghy ghe-
 dencke van oter deuchtig jaer dat seker menschelijck Maetschaep / die om lief heb-
 ber van de Boezje was / my segde / dat hy onder andere sijn Psalmen van den
 Heere van St. Aldegonde hoogh achtte dat hy de adjectiva *Duchonals had gheset
 achter de Substantiva. Dese Maetschaep vrees het geene ghy beschijt / en hy ende
 de Heer van St. Aldegonde sijn van alle beyden uitvoordeel ghesproken eer se soo
 groote lacercken waeren dat se hare grammatica doerstoonden. Indien ghy wat
 belefen waert inde Nederduytsche Prooden ende se ghy dat niet verstaen ende op-
 merckinge had gedaen / soo soude ghy wel gesien hebben dat suler by andere doch
 gedruyphelijck is. De Gedachten van wijlen den Doffart Hoofst saen hier ont-
 erent my daer ich bestijl van den uwaer te onderrechten. Dese man heeft een
 grooten naem verkeren door sijne rijmen. Ich slae sijn *Cranspel van Ger-
 rit van Velsen op / en op het eerste blad / daer hy Maechelt van Velsen doet spreken
 vint ich dat vijnmaken het adjectivum aldaer achter het substantivum staet; ge-
 looft ghy my niet soo siet het nae. Ghy sult daer vinden *glory overuloedich,
 schoncker goedich, wjtveegsel snoods, dieron ongemeten, hoofst gekruysf. Ich me-
 ne niet dat ghy in hondert mijne Psalmen sult kunnen aenwijzen dat ich het soo
 veelmael in die alle gedaen hebbe als wijlen de Heere Hoofst op eene zijde des re-
 den blads gedaen heeft. Als het Geuse Lied-Boeck / soo ghy haer verhaelt /
 seyt o Zion reyn, is dat soe wpt te lateken / Voorlooper? Als ghy of ich heb-
 bende seide O God Almachtich, was dat quaed en Geuse-Lied-Boeckachtich
 duys, ende berisphelijck om dat het adjectivum volghet nae het substantivum?
 Het waere te seggen so veel als / O God / die niet van geringe macht zijt / maer die
 alles machtich sijt te doen. Ende se hebbende adjectiva als se nae de substanti-
 va staen eene verhoogen kracht ende emphasis. So kan men soek seggen als het
 Geuse-Lied-Boeck seyt / o Zion reyn, dat het sijne kracht en roden heeft / als of
 het segghen wilde o Zion / ghy die boden andere royn ende in reputheyt wpt-
 muntende zijt. Soo is het soe vzeend niet te segghen Antwerpen, schoon en
 ryck, o Keyserlycke stede, al stelt ghy nedens o Zion reyn, Antwerpen ryck
 hoop quaed duys. De adjectiva schoon en ryck, alsoo achter haer substanti-
 vum Antwerpen gestelt / behelsen in sich eenighe onderscheydinghe ende dinghen
 die se boden veele andere steden had / dat se schoon en ryck was / ende is soo veel
 als / ghy die boden andere schoon en ryck zijt ende eene Keyserlycke stede. Men
 siet in veele oude liedekens dierdanige manier ghebruycelijckende men moet al-
 les soo terstond niet berwerpen en berdoemen. Hoort wat de man wiens naem
 ghy op den tytjel van uo libel misghuycht hebt (waer ober ghy van hem te be-
 schuldighen zijt *crimensalsi begaen te hebben) seyt in zijne voozgamelte Aenlep-
 dinghe ter Nederduytsche Dichtkunst: Inde oude Hollandsche liederen, seyt
 hy hoortmen noch een naturelyke vrypostigheyt, vloeyendheyt, ende bevallyc-
 ken swier, ende eene geestigheyt uyt een natuurycken ader vloeyende, ende dit
 seyt hy ten regarde van het stellen der woorden nae den aert onser taete. Dit
 sellen der adjectiva achter de substantiva seght ghy / Voorlooper, dat ich veel-
 dyds doe: ich heb gheseyt newu. Nu moet ich u noch seggen dat ghy selvs uwe*****

Grammatica niet en verstaet / want als ghy tot een Exempel van't adjectivum te stellen achter het substantivum hebt hoortgebracht daden groot stelt ghy naer nebens quansips tot noch een proef-stuck Zion snel. Ich heb geseyt in den rijs. Psalm Och, dat uw hulp quam of van Zion snel! Maer snel is daer gheen adjectivum van Zion / maer het is een adverbium ende draecht de maniere upt na de welke de Propheet wenscht ende bidt dat God te hulpe komme ende betrepkent aldaer spoedighlyck en rasch of haestigh so in het volgende vers staet Och dat de Heer ons haestigh quam bevruden: De kinderen leeren dit in de Rudimenten en beginfelen van hare Grammatica wat een adjectivum ende een adverbium is ende wat onderscheyd tusschen het eenen en het andere is / ende ghy / die soo hoogh in andere saeken geleert zijt ende nu verlijt dat ich mijn Grammatica niet en verstaet doet hier soo kinderlijcken mislatch / en begaet selfs soo rastelycke feylen die ghy den Leser wilt hoys maecten dat hem in overvloed in des Ridders Psalmen sullen bejegenen.

Dit is Voorlooper, het geen ich goed gedacht heb u tot Boden-brood te gheben / en tot uwe onderrechingen. Door de beschedene ende verstandige lippen was het niet de pijn waerd om hier tegen de pen op't papier te setten / maer om dat gy en diergelycke domme pbeersers mochten gemeynt hebben dat mijn slogghen soo veel was als schuld bekennen *qui modestiam in conscientiam ducunt* ende om dat gy daer mede by den swachen ende senhoudigen / die lichtelyck verrucht en verlijt dat worden / uwe proef niet en soud doen / heb ich u verstaen op de herten gewaest. Ghy hebt mijn persoon ende werck door uwe lasteringen gesocht herdacht te maken ende de goede lippen daer van of te spijcken als of de dood inde pot was, ende gemeynt sommighe daer mede groote vrientschep te doen. Hebt ghy nu / Voorlooper haer besen, ruptor vrens gedaen wat uwe opperder en bewaeringe / of sijt ghy daer oec oppermacht / ende hebben samen uwe lippen gedaen gelijck den sleep der naet de poort van de Heer / die / om de sijne niet te vanden / daer mede de gezade kastanjes upt het linker haelde. Hoe het nu of niet ghy hebt u dapper wel gewaert met een emmer in den hand. Ghy mooght sien wat Boden-loon dat ghy van den Heer / aen lofens Ed. ghy besen by of ghebracht ende bestelt hebt / te herdachten hebt: ich heb u by profisse wat Boden-brood gegeven / ende so ghy eenighe schaemte hebt ober het ongelijck dat gy nu gedaen hebt / soo sal ich u wat van Adams Opgebladen daer lippen daer.

Voorlooper, schijnt dit Bodenbrood

Nae u verdiensten wat te groot?

Denckt dat het Kerstmis werd in't land;

En 't Nieuwe Jaer is voor de hand:

'Tis nu den tyd van Deuve-katers:

Deelt oock wat om aen uw Confraters.

Noch

Een Boeckje toe

op het

B O D E N - B R O O D

voor den

V O O R L O O P E R .

VOORLOOPER,

Ick had goed gebonden u wat Bodea-brood te geven nae de tjdinge was die gy braght/ ende / om dat hy/die rasch geeft/ gheseyt werdt tweemaal te geven/had ick dat 's Maendags/nae dat uw Schent-schryft was voor den dagh gekomen / nae den oben gesonden daer men sulcken Brood bakt/daer het oock al wat tijds van doen had eer het door ghebaken konde werden also het deegh wat dick was. Het had nu oock al een wyltijds afgebaken geweest ten waere den Heer Fiscael den oben ondertussen had op ghebrooken waer door hy wat verstaegen is geweest / ende daer sijn eenige daegen doorgelopen eer dat hy weer gestoocht konde werden. Ick sal in't kort u verhaelen wat ontrent dese saeck ghepasseert is. De Heeren Raeden van den Hove van Holland hadden / buyten myne kennisse of de minste aenklachte / kennisse genomen / van seker boeckje genaemt I. van Vondelen Voorlooper, ende het had haer Ed. Mo: gelieft mijn persoon en eer/daer ick de selve ootmoedich voor bedancke/so verre in consideratie te nemen dat sy den Heere Fiscael in den Raed ontboden/ende hebben hem gheseyt dat soo danigh Boeckje / met sulcken Tytel / als daer lagh / was een Pasquil en Fameus Libel waer in ick ende het werck mijner Psalmen wierd verdacht ghemaecht met hatelijke ende lasterlijke woorzen / ende hem daerom belast te gaen in alle Boeckverkoopers winckels ende aldaer alle exemplaren op te haelen ende sich voorts op den Aetheur te informeren. Desen last lagh tot mijnen voordeel ende streckte om my voor te staen. Wat debot-
ren

ren nu de Heer Fiscael deser last ontfanghen hebbende ghedaen heeft kan men by alle de Boeckverkoopers vernemen. Het eerste dat zijn E. dede was dat hy liep nae sekerbyucker toe daer mijne verantwoordinge gedrukt werd/en teegh eer het de Vrouw wist wie hy was (de Man was niet t'huys) de trap op nae de Druckerij / seggende tegens haer dat hy de goude Sleutel droegh die hem macht gaf om ober al sonder vraghen in te komen / ende greep aldaer twee vellen papiers met mijne hand geschreven ende gingh daer mede heenen. Dit was ontrent het middelste deel van mijne verantwoordinghe teghen uwe Rasteringhen / waer van het eerste ghedrukt was ende het leste noch onder my beruste. Men soude / Voorlooper, uwe Boden-brood ende de Knoppel-koeck wel schenden / alsmer soo een stuck in het midden upt bijt. Waerom de Heer Fiscael sulcx dede laet ick daer. Het is niemanden verboden zijne eere voor te staen / ende het is so geoorloft zijn eer te beschermen als zijn Leben. By veele werd sy oock waerigher ghehouden. 't Is een *in culpa tunc*. Dit dus gheschiedt zijnde ende de luden hoorende dat den Heer Fiscael mijne verantwoordinghe (soo der gheseyt wierd) geheel had wegh ghenomen / geloofden dat dat was geschiedt door ordre van den Raed ende besloeden daer upt dat ick in 't ongelijck wierd gestelt / wiens werck men de-der verboden / ende het tegendeel was waer. Den Heer Fiscael / Voorlooper, heeft door dese voozbaerigheyd u zenen quaden dienst gedaen eris oorzaeck dat ghy naeder ontdeckt sijt. Ghy had nu al veertien dagen geloopen ende waert beplich gekomen daer gy wesen wilt: ick liet u loopen dat ghy sweete / ende hiel my te vrede dat ick u mocht nae loopen. My doecht oock dat ghy so rap niet en waert als ick wel sommige andere haesen heb vooz gehad / ende dat ick u wel in loopen soude / ende maecte mijne reckereningh op het ondz spreck-woord

Al is de lenghen snel

De naerbyde onderhaelise wel.

Doe ick de tijdinghe kreegh dat de Heer Fiscael sulcx had gedaen ende my minen loop was komen beleten / bond ick my genoodsaecht ernen anderen wegh in te loopen / en heb my graddeffert aen de Heeren van den Raed en aldaer geklaegt over het geene den H. Fiscael in mijn regard had gedaen ende versocht dat mijne weg ghenomen papiert en weder op den druck mochten komen. Men had my nu gaende gendeckt / ende op mijne klaghte sijn de Drucker ende den Boeckvercooper

koper die het hadde doen drucken ende over alderfoudeu nuzertinaken
 boven ontboden. Sy woonde by der hand ende niet t' Amsterdam
 soo men op den Tijtel had gestelt. Waer op sy aldaer gehoozt sijn en-
 de wat haer ghezoeght is ende wat sy bekeden hebben haer ghy
 van haer weten. Ghy sult soek wel kunnen verstaen dat ich de
 hand heb uptghegheuet ende ghevonden daer I. van Vondelen
 Voorlooper mede gheschreven was / ende ghy weet wel dat die man
 my wel bekend is. Dit aldus uptgesecht hebbende ende mijn schrift
 dat de Heer Fisrael had wegh genomen / weder gekomen zijnde op de
 Druckerpe / heb ich u verder niet willen vervolgen maer heb contem-
 tement genomen in 't geene de Heeren van den Raed op mijn verzoek
 hadden gelieven te doen ende haer daer over bedanckt / ende boozdich
 versocht datmen het daer by wilde laten blijben / hoe welick / doogu
 soo qualtjck ende vileyn getracteert sijnde / wel was verder mijne re-
 paratie had mogen soecken. Ich wenschte selfs wel Voorlooper, dat
 ghy u selven soo verre door dit voorloopen niet verlopen had dat ghy
 uw vriend schend / daer ghy veele jaren vromschap mede hebt gheou-
 den / sonder eenighe reden daer toe te hebben / sonder dat my opte
 kooz gedaen of te naegespoochen te sijn / ende dat niet sulcke schone
 ende kale ende redenloose criminationen en beschuldigingen / dat ich my
 selfs van uvent weghe daer ober schame / ende die niet waerdig sijn
 datmen daerom sijne penne op het papier had geset ten waer gheweest
 om sonnige slechte ende eerboudige menschen / die lichtelijck verruct
 en verleydet werden ende tusschen waerheyt ende lofteringh het on-
 verschept niet wel en weten te maecken. Ich geloove oock wel dat
 uwe egyptische ende booznaemste intentie niet en is geweest om my
 en mijn werck verdacht te maecken / maer dat ghy principaelijck booz
 hebt gehad by sonnige danck te behalen / so by den Heer Fisrael als
 by mijn Heer de Bzume / of het u t' avond of merghen dienstich conde
 wesen in de Provincie van Zeeland / ende dat u dachte dat u mijne
 boozreden ende Psalmen condon dienen tot eene occasie die ghy wilde
 waernemen : Ghy meynde oock uwe dingen soo boozsichtich aenghe-
 leyt te hebben / dat ghy dien dienst aen haer wel cond bekend maecken
 ende dat dat booz my noyt soude upleeken : maer ghy hebt u selven
 bedrogen. Ich had wel eenighe redenen die my deden vermoeden
 dat dit schoon stuck werck van u quam / ende soo op so goeden neust
 hebt / als by wel langh is / sult ghy sulcx in het Boden-brood wel
 ruyt.

rupken/maer ick was niet curieus om dat vast en seker te weten ende
 had het my lieber selfs ontgeven. Had de Heer Fiscael door het weg
 nemen mijner papieren my niet wacker ende te been ghemaect ghy
 bloogt noch verplicht onder de Macht-uplen *iacia per arnica silentia Lagna.*

*Loopt nu , Looper , voor Sint Felten ,
 Stapt vry wyd met hooghe stelten ,
 Loopt nu nae den Heer Fiscael ,
 Houd hem dees' , of sulcke , tael ,*

Heer gy hebt het vry verkurven
 En de pannekoeck bedurven :
 Ick en andre syn in last
 Om dat ghy u hebt vertast
 Door ontydelijcken yver
 Aen de blaeden van den Schryver
 Die 'k in duyfter had geraeckt
 En vry leelijck uytgemaect.
 Die sich niet en wist te wrecken
 Op die hem had deurgestreeken
 Om dat hy de man niet wist
 Die syn eer dus had bepist.
 Schoon hy weer wat quam te seggen
 En de saeck mocht wederleggen ,
 Ick en lee geen schae daer van :
 Niemand wist of 't Klaes of Ian
 Dan of 't Kees of Piet mocht gelden :
 Niemand wist myn naem te melden ,
 'K had in't doncker geenen noodt

Hoe den Ridder stack of schoot.
 Schoon hy mee wat van hem taste
 Niemand wist op wien het paste
 'K stack het swygend in myn tas
 Of het niet gemerckt en was.
 Kreegh ick ook wat na myn ooren
 Het en kon myn ruft niet stooren,
 En het had op my geen vat
 So langh ick verborgen fat.

Nu kan ick niet langer schuylen
 By de Schuyvicken en Uylen,
 'T heyligdom is nu ontdeckt
 En ick werd noch licht begeckt.
 Al de mussen, al de spreeuwen
 Sullen om myn ooren schreeuwen
 So't gevogelt altyds plagh
 Als den Uyl komt voor den dagh.

'K weet niet wat ik heb te hoopen
 Hoe 't met my noch of sal loopen
 So den Raed wil verder gaen
 En ick me moet binnen staen,
 So men mocht aen't vragen raeken
 Of gy oock weet van de saecken:
 'K vind my in dit stuck belae:
 Maer ick hoop dat Westerbaen
 Selver verder niet sal treden

En

En misschien sal syn te vreden
 Dat den Raed nu heeft verstaen
 Dat syn schrift weer om sou gaen
 En weer op de winckel komen
 Daer gy 't had van daen genomen,
 Raeck ick verder niet in druck
 Magh ick spreecken van geluck.

*Loopt dan, Looper, voor Sint Felken,
 Stapt vrywyd met hooge stelken,
 Doet den Heer Fiscael verstaen
 Dat den Nachtwylis verraen.*

Responfa sunt, non dicta: læsisti prior.

L. WESTERBAEN,





